

Közvetítő és kiadóhivatal

SZUBOTICA

KMAJ JOVIN TRG 3

Telefonok

Kiadóhivatal 3-58

Közvetítő 5-10, 5-89

NAPILÓ

Kilétetel és belsőre

negyedévre 165 dinár

egy hónapra 55 dinár

Megjelenik

négy alkalommal, hétfőn és
csütörtökön

XXIX. ÉVFOLYAM

SZUBOTICA, 1928. DECEMBER 14.

339. SZÁM

PÉNTEK

A veszedelmes ajándék

A genfi-luganói tárgyalások ismét éles konturral vetítik az érdeklődés lepedőjére a német jóvátétel kérdését.

S talán nem is annyira a jóvátétel kérdését, mint inkább minden olyan elintézetlenséget, amelyik ebből a problémából sarjadt. Európa problémáinak sajnálatos tulajdonságuk, hogy a problémákból nem feleletek születnek, hanem újabb problémák. Nincs az a csodarabbi, aki annyi gyermeknek adott volna életet, mint ahány problémának a jóvátétel kérdése. A világ nemcsak azt tanulta meg, hogy rossz üzlet a háború, nemcsak azt látta be, hogy rossz üzlet a győzelem, hanem arról is meg kell győződnie, hogy a legyőzöttől még pénzt sem szabad elfogadni.

Ennek az igazságnak felismerése azonban még késedelmeskedik. A genfi-luganói világbékepiacot most még felkeresik a kufárok s kötik a schlusszokat világbékében, leszerelésben, jóvátételben, megszállásban és kivonulásban. Most a Rajna-vidék megszállása foglalkoztatja leginkább a világbékebörze érdeklődését. Most ebben van fantázia.

Franciaország most talán már az ötödik ajánlatot teszi Németországnak. Az első még a békeszerződés tartalmazta. A békeszerződés szerint addig lesznek megszálló csapatok Németországban, ameddig Németország nem tett eleget valamennyi szerződésből eredő kötelezettségének. Németország eleget tett, de az archimedési csavar működésbe lépett. A »fenyegetett világbéke« azt a köteletséget róta ekkor Franciaországra, hogy ne vonja ki addig csapatait, míg Németország az ellenőrzés megengedésében nem nyújt garanciát arra, hogy »mentes maradjon a hadseregtől.« A németek ezt nem fogadták el, most már a francia kormány ennek az ellenőrzésnek csupán 1935-ig való fenntartását kívánta. Ebből sem lett megállapodás, a franciák most már megelégedtek volna azzal is, ha a németek egy ötszögben fizetnének az évenkénti szolgáltatás helyett. Erre az egy ötszögben való szolgáltatásra Németország nem képes, a franciák most már — ez az egyelőre legutolsó ajánlat — azt követelik, hogy Amerika nyújtson megfelelő kölcsönt Németországnak, hogy fizetni tudjanak a németek.

Ez a megoldás azonban a világgazdaság pozícióját a válságból katasztrófába sodorná. Az a szolgáltatás, amire az enyhített Dawes-tervezet kötelezi Németországot, tönkre tette a német tőkét. Németországban virágzik a termelés — a Farbenindustrie a világ legnagyobb tőkeérdekeltsége, a kereskedelmi hajóitól megfosztott Németország tíz év alatt több hajót épített, mint amennyije a háború kitörésekor volt — de mindent kölcsönpenzen. Németország kölcsönpenzen építkezik és kölcsönpenzen termel. A termelés páratlan fellendülését nem a pénztőke, hanem a hitel tette lehetővé. Németországban a takarékbetétek összege névértékben sem éri el a háborúelőtti betétek egyharmadát. Németország azonban kénytelen a legolcsóbban termelni, nemcsak azért, hogy a termelési hitel kamatját is elő tudja teremteni, hanem és főként azért, mert csak természetbeni szolgáltatásokkal teljesíthet. Ily szolgáltatásokat azonban csak akkor fogadnak el a németektől, ha ezáltal a hazai termelésnél olcsóbb árukhoz jutnak a hitelezők, vagy a hitelezők adósai. Németország tehát a kölcsönpenzen olcsóbban kénytelen termelni a kölcsönt nyújtók számára, mint ahogy ők maguk a maguk pénztőkéségének segítségével termelni tudnak.

Ez pedig kétségtelenül a német bérek leszorítására vezet. A bérek leszorítása következtében pedig csökken a belső fogyasztás. Németország ipari főtermékeit kénytelen a külföldre olcsóbban eladni, mint a belföldön. Amde ebben a szolgáltatásban nemcsak Németország pusztulhat el. A világ szénbányászatát mi sodorta válságba? A németországi szénvonalok. Minden vagonrakomány, minden hajórakomány, amit Németország külföldi piacra visz, akár mint jóvátételi szállítást, akár mint kamatot, lételemében veszélyezteteti a külföldi bányavállalatokat, a külföldi vasipari termelést, a külföldi vegyipart. S veszélyezteteti a külföldi bányamunkások, a külföldi vasmunkások, a külföldi vegyipari munkások életét s nehezíti meg minden munkás élet-

feltételét. Ez már nem tevékenységre ösztönző kereskedelem, ez nem gazdagítja, de romlásba sodorja azt az országot, mely ilyen módon kap jóvátételt s ilyen módon jut kamatfizetéshez. Ez a fizetési mód évről-évre fokozza a munkanélküliséget s a bérek természetsszerű csökkenésével

csökkenti a fogyasztást is.

Timeo Germanos et dona ferentes. Még ajándékot sem szabad elfogadni a legyőzöttől. A világ sorsán nem a papírkötelezettségek kikényszerítése, csak egy monumentális tabula rasa segíthetne már.

Davidovics Ljuba karácsony után terjeszti követeléseit a kormány elé

A demokraták elégedetlenek a kormány politikájával és a parlament munkájával

Beogradból jelentik: Az egyes kormánypártok közti viszony tisztázása a csütörtöki nap folyamán nem haladt előre. Politikai körökben rendkívüli érdeklődéssel várják a demokratáknak, különösen Davidovics Ljubának további magatartását, mert attól függ a helyzet kialakulása. Davidovics környezetében azt állítják, hogy Davidovics a kormány egész politikájának revízióját követeli és nemcsak a kormány személyi politikájával nincs megelégedve, hanem a parlament munkáját sem tartja kielégítőnek. E mellett Davidovics úgy látja, hogy a kormány politikája mindinkább eltávolít a horvátokkal való megegyezéstől. Davidovics azonban előreláthatólag várni fog bizonyos ideig követelése megformálásával és valószínűleg csak karácsony után kerül erre a sor.

Ami a muzulmánok magatartását illeti, ők még mindig várakozó állásponton vannak. Dr. Spahó Mehmed kereskedelmi miniszter csütörtökön meglátogatta lakásán Vukicsévics Velját, a radikális klub elnökét és hosszasan tanácskozott vele.

Külfutak az ellentétek a radikális pártban

A radikális párt kebelében ismét kiéleződtek az ellentétek és pedig azért, mert a szűkebb főbizottság a Vukicsévics híveinek ellenzése dacára kibővítette magát három taggal. A három új tag: Radojevics Ante, Szavkovics Szevan és Radonics Jován. Vukicsévics tábora szerint ez a párt statútumaival ellenkezik és a választás azért is szabálytalan, mert a bizottság ülésén a választás alkalmával nem volt meg a szükséges kvórum. A centrum is elégedetlen, mert jelöltjei közül egyik sem jutott be a főbizottságba.

Marinkovics külügyminiszter több havi üdülésre Svájcba utazott

Marinkovics Voja külügyminiszter e hó 19-ikén Svájcba utazik, ahol több hónapot fog tölteni. A külügyminisztérium vezetését Marinkovics elutazása után ismét dr. Sumenkovics Ilija helyettes külügyminiszter fogja átvenni.

A pénzügyi bizottság ülése

A pénzügyi bizottság csütörtök délután négy órakor ülést tartott, amelyen folytatták a költségvetés vitáját. Tupanjanin Milos földművespárti folytatta az előző ülésen megkezdett beszédét. Rendkívüli élesen támadta a demokratákat és különösen Davidovics Ljubát. Davidovics a demokraták párt kongresszusán olyan határozatot hozott, amelynek végrehajtása megakadályozható volna a június 20-iki eseményeket. A kormány iránt bizalmatlan és a költségvetést nem fogadja el.

Ezután Szelics Joca radikális szólalt fel. Nagy meglepetést keltett a pénzügyminiszterhez intézett kérdése, hogy miért nem hajtják be Teszlics Petár likörgyáron a csempészésért kiszabott tízenegy millió dinár büntetést, amely el fog évnülni.

Tupanjanin Milos: Így akarnak megegyezést létrehozni a horvátokkal.

Szubotics pénzügyminiszter kijelentette, hogy a kérdésre nem válaszol, mert a pénzügyi bizottságban nincs helye kérdések feltevésének.

Pusenjak szlovén néppárti képviselő felszólalása után az ülés véget ért.

Kompromisszum Popovics Dáka agrárreformminiszter és Setyerov Szlávko agrártörvényjavaslata között

Az agrárreformtörvény ügyében megegyezés jött létre abban a szűkebb bizottságban, melyet a törvényt tárgyaló parlamenti bizottság többségi tagjai küldtek ki, hogy kompromisszumot létesítsen Popovics Dáka agrárreformminiszter és Setyerov Szlávko javaslata között. Ez a szűkebb bizottság megegyezett Popovics Dákaival abban, hogy Setyerov javaslata és Laloševics Jócó követelése értelmében az új törvény bevezetésnek fogja nyilvánítani az agrárreformot. A törvényjavaslat eredeti formájában ugyanis nyitva tartotta a további agrárreform lehetőségét. Nem jött még létre megegyezés a szűkebb bizottságban a földbirtokosok kártalanításáról és általában az agrártörvény pénzügyi vonatkozásairól. A parlamenti bizottság pénteken folytatja tanácskozásait.

A parasztdemokrata koalíció választmányának ülése

Zagrebból jelentik: A parasztdemokrata koalíció választmánya csütörtökön délelőtt ülést tartott, amelyen a tagok nagy számban vettek részt. A választmányi ülés után sem Pribicsévics, sem Masek nem nyilatkozott és valamennyi képviselő igen rezerváltan viselkedett, csupán Kramer Albert dr. független demokratapárti képviselő adott nyilatkozatot az újságíróknak, amelyben a következőket mondotta:

— A választmányi ülésen az általános politikai helyzetről tárgyaltunk és megállapítottuk, hogy a parasztdemokrata koalíció mozgalma az egész országban megszilárdult. Az ülésen egyébként új bizottság alakult, amelynek elnökei Kosutics Agoston és Demetrovics Juraj. Az új bizottságnak az a feladata, hogy újabb eszközöket találjon a beogradi rezsim elleni küzdelemre. Foglalkozott a választmány a hétfői államünnepel is és úgy határozott, hogy ezen a napon is korábbi határozatához tartja magát, mert nem hajlandó semmiféle ünnepeken résztvenni a rezsim képviselőivel együtt. A vezetőség ezzel szemben utasította a horvát ifjúsági szervezeteket, hogy hétfőn tartózkodjanak mindenféle ünneptől.

Csütörtökön délután Predavec József, a horvát parasztpárt alelnöke is nyilatkozott az újságíróknak, aki arra a kérdésre, mit szól a kormány legújabb tervéhez, amely szerint meg akarják szükíteni a tartományi önkormányzatok hatáskörét, a következőket mondotta:

— A horvát népet egyáltalán nem érdekli az, ami Beogradban történik, mert politikai küzdelme magasan felette áll az ilyen kérdéseknek. A beogradi kormányférfiak június 20-ika előtt megmutatták, hogy lehetetlen velük együttműködni a közélet számos terén, de június 20-ika után bizonyították, hogy a horvát nép velük még egy parlamentben sem működhet együtt. A december elsejei és az ezt követő események megmutatták azt is, hogy veszélyes volna, ha a hadsereg megmaradna jelenlegi szervezetében, mert akkor a horvát népen nem segítene sem a szabor, sem a horvát kormány.

Berekesztették a bácskai tartománygyűlés ülésszakát

Nemzetiségi nyelven is jegyzőkönyvet fognak készíteni a községi képviselőtestületek üléséről

Szomborból jelentik: A bácskai tartomány közgyűlését csütörtökön délelőtt kilenc órakor nyitotta meg Terzin Pál alelnök. Napirend előtt Schneider István németpárti interpellált a régi megyei és községi korona-nyugdíjasok ügyében. Hangsúlyozta, hogy ezeknek a nyugdíja egész évre olyan kicsiny, hogy abból a mai gazdasági viszonyok mellett egy hónapig sem tudnak megélni.

Klicin Mita válaszában kijelentette, hogy a nyugdíjasok részére drágasági pótlékot szándékoznak megállapítani. Miután a tartomány jövő évi költségvetése kész és a régi nyugdíj-alap, amelyet hadikölcsönökre fektettek, elvesztett, szabályrendelileg nyugdíj-alapot kell létesíteni és ebben az ügyben a legközelebbi közgyűlés elé már megfelelő javaslatot fognak terjeszteni.

Terzin Pál alelnök bejelentette ezután, hogy Ófelségének és a királyi háznak csütörtökön van a házi védszent ünnepe. Ebből az alkalomból a közgyűlés a következő táviratot küldte Ófelségének:

„A bácskai tartomány közgyűlése a legmélyebb alattvalói hódolattal és hűséggel üdvözlö a Karagorjyevics-uralkodó házat házi védszentjének ünnepe alkalmából. Isten tartsa soká Ófelségét Alekszandar királyt, Mária királynét, Petar trónörökösöt és az egész uralkodóházat. Dr. Manojlovics Vladisláv elnök.”

Szekulics Zsivkó interpellált ezután az árvaszéki ülnökök választása ügyében. Rámutatott arra, hogy a megválasztottak közül csak hétnek van meg a kvalifikációja, míg a kvalifikált pályázók közül többet nem választottak meg. Klicin Mita válaszában kijelentette, hogy az első választás alkalmával a törvény értelmében eltekintettek a kvalifikációtól és magát a választás eredményét nem szokás indokolni, mert a választás a közgyűlés szuverén joga.

Nikolics Szteván a kérvény- és panasz-bizottság elnöke olvasta fel ezután a beérkezett kérvényekre hozott határozatokat, amelyeket a közgyűlés egyhangulag tudomásul vett. A közgyűlés ezután egy bizottságot választott, amely a most készülő községi törvénytervezetre a bácskai tartomány részéről teendő észrevételeket kidolgozza. A bizottságba beválasztották: dr. Jójkics Dusánt, dr. Palásthy Ödönt, Schneider Sztevánt, dr. Matics Misát, dr. Mócs Sándort, dr. Ivkovic-Ivandékics Imrét és Matkovic Tomát. A közgyűlés ezután a tartományi árvaszék elnökét és alelnökét választotta meg. Az elnöki állásra ketten pályáztak: dr. Gergurov Márkó, az árvaszék jelenlegi elnöke és dr. Jójkics Milorád volt főügyész, akinek azonban késéssel érkezett be a pályázati kérvénye és így egyhangulag dr. Gergurov Márkót választották meg. Arvaszéki alelnöknek a négy rangidős ülnök közül a tartomány ciklusának idejére egyhangulag Milosevics Bránkót választották meg. Majd a közgyűlés egyhangulag elfogadta a Bács-Bodrog-vármegye likvidálásáról készített szabályrendeletet. Az elnök ezután tíz perc szünetet rendelt el.

Szünet után Klicin Mita két javaslatot terjesztett a közgyűlés elé. Egy főszolgabíró kérdést intézett ugyanis a tartományhoz, hogy a községi pénztári naplók vezethetők-e a nemzetiségi nyelven. Javasolta, hogy utasítsák a községeket, hogy a hivatalos pénztári naplót, amely alapja az állami és tartományi ellenőrzésnek, államnyelven kötelesek vezetni, amennyiben azonban a községi pénztárnok nem bírja az államnyelvet, joga van egy másik naplót is vezetni saját anyanyelvén, amiből aztán az egyes tételeket államnyelven bevezetik a főkönyvekbe. A közgyűlés egyhangulag elfogadta Klicin javaslatát.

Klicin másik javaslata szerint a községi képviselőtestület közgyűléseinek jegyzőkönyve csakis államnyelven vezethető és csakis az ilyen jegyzőkönyvek hitelesek. Mivel azonban több községben a képviselőtestületi tagok közül többen nem bírják az államnyelvet, javasolta, hogy utasítsák a községeket, hogy az államnyelven készített jegyzőkönyv mellett készítsenek egy másik a nemzetiségi nyelven is és a képviselők azt írják alá, az egyúttal igazolása lesz annak, hogy az államnyelven készített jegyzőkönyvet megértették és annak tartalma teljesen megfelel a valóságnak.

Mahler Károly (németpárti) felszólalásában kifejtette, hogy az 1886. évi községi törvény szerint amennyiben a község lakosai kétharmad részben nemzetiségekhez tartoznak, a közgyűlés jegyzőkönyve a nemzetiség nyelvén vezethető. Ez a törvény jelenleg is érvényben van.

Klicin kifejti, hogy a községi törvény módosításáról szóló szabályrendelet hatályon kívül helyezi min. lakosok a törvényes intézkedéseket, amelyek az alkotmánnyal ellentétben állnak.

Mahler tudomásul vette Klicin választát, majd

Jajsi Henrik bejelentette, hogy a németpárt nevében csatlakozik Klicin javaslatához és azt elfogadásra ajánlja. A közgyűlés ezután egyhangulag elfogadta Klicin második javaslatát is.

Vildovics Antonije főispán bejelentette ezután, hogy miután a tartomány közgyűlése letárgyalta a kitűzött ügyrendjét, a törvény 53. paragrafusa alapján berekeszti az ülésszakot.

A nemzeti parasztpárt döntő győzelmet aratott a romániai választásokon

A kormánypárt a mandátumok háromnegyed részét kapta — A magyar párt lesz a román kamara második legnagyobb pártja — A liberálisok csak tizenkét mandátumot szereztek, a többi párt megsemmisült

A magyar párt választási győzelme Erdélyben

Bukarestből jelentik: Az eddig ismeretes választási eredmények szerint a kormánypárt jelöltjeire a szavazatok mintegy hetvenhat százaléka esik.

A kormánypárt után sorrendben a magyar párt, majd a liberálisok, végül pedig Averescu nemzeti néppártjának és a Jorga-féle nemzeti demokrata pártjának blokkja következik. A pártok helyzete még nem végleges, mindenesetre biztos azonban, hogy a liberális párt és a magyar párt több képviselőt küld a parlamentbe.

A kormánypárt a választásokon óriási fölényrel győzött.

Valamennyi minisztert megválasztották. A liberális párt vezetői közül Duca, Bratianu és Angelescu megválasztása látszik bizonyosnak. Az eddigi eredmények szerint Cuza tanár antiszemita blokkja és a falusi és városi dolgozók pártja (kommunista blokk) nem kap mandátumot, mert ezek a pártok nem érték el a képviselőküldéshez szükséges 2 százalékat az összes szavazatoknak.

A kamarai választások végleges hivatalos eredményét még nem tették közzé, mert eddig a hivatalos eredmény csak 25 választási kerületből érkezett be. Ezekben a kerületekben összesen 872.000 szavazatot adtak le, amelyek százalékos arányban a következőképpen oszlanak meg a pártok között: Nemzeti parasztpárt: 76.13 százalék, magyar párt 12.80, liberális párt 5.02, Averescu—Jorga blokk 2.01, Lupu-párt 1.91, Cuza 1.41, kommunistapárt 0.82 százalék.

Ennek a százalékos aránynak az alapján a képviselői mandátumok megoszlását a következőképpen kombinálják:

Nemzeti parasztpárt 337—340 mandátum,

magyar párt 17—18 mandátum,
liberális párt 12 mandátum,
Lupu-párt 5 mandátum,
Averescu—Jorga blokk 5 mandátum.
A kamara második legnagyobb pártja tehát a magyar párt lesz.

Eddig 11 mandátum jutott végleg a magyar pártnak, még pedig kettő Háromszék-megyében, három Udvarhely-megyében, egy Kolozs-, egy Szamos-, egy Arad-, egy Brassó-, egy Torda-, egy Kisküküllő- és kettő Csik-megyében. Temes-megyében a nemzeti parasztpárt a mandátumoknak körülbelül 80 százalékát szerezte meg, amely számban benne van a szociáldemokrata és német lista is, míg a többi husz százalék a magyar párt eseté, amely a Bánátban 5000 szavazatot kapott. A legnagyobb győzelmet a magyar párt Csik-megyében aratta, ahol 18.223 szavazatot kapott, míg a nemzeti parasztpárt csak 27.715, a kommunistákra 839, az Averescu—Jorga blokkra 746, Lupu pártjára 284, a liberálisokra pedig 88 szavazatot esett. Aradon is értékes győzelmet aratott a magyar párt, ahol 7000 szavazatával szintén többségbe jutott a nemzeti parasztpárt listájával szemben, amelyre csak 6300 szavazatot esett.

A választások eredményeképp eddig a magyar párt jelöltjei közül László Dezső dr., Viller József, Szentkereszthy Béla báró, Jakabffy Elemér, Bethlen György gróf, Laar Ferenc és Abrudbányai Ede megválasztása bizonyos.

A beérkezett jelentések szerint nemcsak Csik-megyében, hanem Háromszék- és Udvarhely-megyében is abszolút többséget kapott a magyar párt, amely ebben a három vármegyében az összes szavazatokat megszerezte.

Fontos közeledés Németország és Franciaország között

A Rajna-vidék kiűritéséről szóló tárgyalásokat a jóvátételi megbeszélésekkel egyidejűleg fogják folytatni

Luganóból jelentik: Népszövetségi körökben úgy tudják, hogy a mostani bizalmas megbeszélések során nemcsak a jóvátétel és a kiűrités kérdésével foglalkoztak, hanem

szó esett az előkészítő lezserelési értekezlet egybehívásának időpontjáról is.

Briand és Stresemann szerda esti újabb találkozásának nagy jelentőséget tulajdonítanak. Most is

Briand volt az, aki Stresemann-t felfereste szállóbeli lakásán.

A két óra hosszat tartó megbeszélés befejeztével Briand a szállóából távozva Chamberlainnal is váltott néhány szót.

Luganóban meglepődéssel fogadták azt a hírt, hogy

Párisban megegyezésre jutottak a szakértői értekezlet egybehívása tekintetében.

Remélik, hogy ez a megállapodás elő fogja segíteni, hogy a jóvátétel és a kiűrités kérdésében mindkét fél részéről további javaslatokat terjesszenek elő.

A Daily Telegraph luganói levelezője szerint Briand és Stresemann szerdai kétórás beszélgetése alatt a francia külügyminiszter fontos engedményt tett, amely abban áll, hogy

a Rajna-vidék kiűritésére vonatkozó tárgyalásokat a jóvátételi megbeszélésekkel egyidejűleg folytatják.

Ez azt jelenti, hogy ha a szakértők ajánlatai a kormányok közötti szükséges megegyezéshez vezetnek, Franciaország nem fog ahhoz ragaszkodni, hogy fundálják a német adósságokat, mielőtt Franciaország csapatait visszavonná. Chamberlain visszautasította a tárgyalásokon való részvételét. Általános feltevés szerint az az óhaja, hogy amennyire lehetséges, háttérben maradjon és csak szükség esetén avatkozzék be, mint közvetítő. Tényleg nem is hívják el a tárgyalásokra, de Briand a Stresemannal való megbeszélés után

röviden változtatta előtte az eseményeket.

A kulisszák mögött Luganóban nevezetes esemény készül. Arról van szó, hogy

Brinad és Stresemann a locarnói szerződés szellemében újabb nyilatkozatot fognak tenni,

amelyhez kéri Chamberlain hozzájárulását. Stresemann azonban nem csinál titkot abból, hogy

Németország részére nincs jelentősége egy tisztán platónikus nyilatkozatnak,

amely hemzseg a szép frázisoktól, de nincs kézzelfogható tartalma. A német birodalmi külügyminiszter már fel is vetette a kérdést, hogy mivé fog zsugorodni a locarnói politika, ha a kiküldendő pénzügyi szakértőbizottság a reparációk dolgában nem tud megegyezésre jutni. Stresemann szerint most le kell szegyezni, hogy az a megállapító és egyeztető Rajna-bizottság, amely a szövetségközi megszállást pótolni fogja, nem kaphat 1935-ön túl terjedő jogkört, mert a német törvényhozás ezt sohasem ismerné el.

Ezekben a kérdésekben a tanácskozások még nem vezettek eredményre, de remény van arra, hogy létre fog jönni a megegyezés.

A Népszövetségi Tanács csütörtöki ülésén csupán kisebb jelentőségű kérdéseket tárgyalnak.

Luganóba csütörtök délelőtt érkezett meg a Népszövetség titkárságához Bolivia és Paraguay válasza a Népszövetség keddi demarsára. A bolíviai kormány csak annak megállapítására szorítkozott, hogy a Népszövetség táviratát megkapta, de részleges választ csak később adhat.

Paraguay szintén nyugtatja a Népszövetség táviratát, majd hangsúlyozza, hogy a december 6-iki incidensben a paraguayi kormány az első pillanattól kezdve abszolút korrektén járt el és mint a Népszövetség tagja, hajlandó a konfliktust békés úton elintézni.

A legszebb, legtartósabb

Karácsonyi ajándék

„SABA” rádiókészülék

Osztatlan örömet szerez vele egész családjának!

Konrath d.d. Subotica

Szereltesse fel azonnal, hogy a szent estén a karácsonyi énekeket már rádión hallgathassa!

A kisantant fel akarja venni a diplomáciai kapcsolatokat a szovjettel?

Csehszlovákia közeledést keres Oroszország felé

Bukarestből jelentik: Az *Adaverul* jelenti, hogy a csehszlovák kormány az irányban tapogatózik, miképpen lehetne a kiséntant államai és Szovjetország közeledését létrehozni, ami a diplomáciai kapcsolatok felvételét jelentené.

A román lap szerint ennek az volna az előfeltétele, hogy

Oroszország kötelezné magát, hogy semmi-

képpen sem fog a szomszédállamok belső ügyeibe beavatkozni.

Ami Romániát illeti, itt elsősorban a besszarábiai kérdéstről volna szó. Amennyiben a csehszlovák kormány sikerülne Oroszországgal e tekintetben megegyezésre jutnia, megindulnak a hivatalos tárgyalások, amelyekben Lengyelország, Oroszország és a kisantant államai vennének részt.

A hír megerősítésére szorul.

Az albán vérbosszu

Miért ölte meg Cia Vuçitri Cena bég gyilkosát, Bebi Alkibiadest

Beogradból jelentik: A prágai törvényszéki tárgyalóteremben elhangzott lövések Európa figyelmét ismét az ősi albán vérbosszura hívták fel. *Cena bég* gyilkosa *Bebi Alkibiades* az áldozata most a vérbosszunak, akit *Cena bég* egykori szolgája lőtt agyon. *Cena bég* *Crysin* családja a *Kosovo* és *Dreniza* vidéken élő albán törzsek között a legelőkelőbb és ez a család már régóta igen nagy szerepet játszik az albán nép, de az egész Balkán történetében. *Cena bég* családjában nem él tulságos albán nemzeti érzés, ellenben annál jobban van bennük kifejlődve a család tagjaiban a családi és törzsi együvértartozás érzése. Még nem is olyan régen a család teljesen nomád életet élt és sem a török szultánnak, sem pedig a Szandzsáknak parancsoló Ferenc Józsefnek nem sikerült ezt a családot a modern életnek megfelelő életformákba belekényszeríteni. *Cena bég* családja tulajdonképpen nem is volt soha albán iredenta, csak mindenáron megakartta őrizni az albán családok régi szent hagyományait, amelyek között ott van a vérbosszu is.

Cena bég családját a bég meggyilkolásával halálos sérelem érte, sőt nemcsak a családot, hanem a régi Szandzsáknban élő albán törzsek valamennyiét. Az albánok becsületkedése ilyen esetekre a vérbosszút írja elő. Sem bíróságok, sem bírói ítéletek nem tehetnek jóvá ilyen gyilkosságot. A vérbosszu törvényei szerint a vérbosszu végrehajtására elsősorban a család tagjai vannak kötelezve. *Cia Vuçitri*, a prágai tárgyalási terem gyilkosa sok évig a szolgája volt *Cena bég*nek. Albán felfogás szerint *Cia Vuçitri* a *Cena bég* családjának a tagja lett. Hogy a gyilkosságot *Cia Vuçitri* a család tagjaival egyetértésében követte-e el vagy sem az az albán törvények szerint teljesen mellékes. A család tagjai valószínűleg jobban szeretnék volna, ha *Cia Vuçitri* nem a tárgyalás előtt követi el a gyilkosságot, hanem csak a tárgyalás után, mert a család tagjai *Alkibiades* *Bebitől* a tárgyalás folyamán hallani szeretnék volna, hogy kik voltak tulajdonképpen a felbujtók.

Alkibiades *Bebinek* a meggyilkolásával azonban a vérbosszu még nem fejeződött be. Ha *Cena bég* család-

jának a tagjai valaha az életben még megtudják, hogy ki volt *Cena bég* gyilkosának a felbujtója, akkor a család tagjai még mindig arra vannak kötelezve, hogy a felbujtót is megölik. A vérbosszu azonban nemcsak a felbujtóra terjed ki, hanem azt a vérbosszu esetén a gyilkos egész családjának lakolnia kell és a gyilkos egész családját is halál fenyegeti, sőt vannak esetek, amikor nemcsak a család, hanem a gyilkos egész törzsét éri a vérbosszu. Nagyon gyakran előfordult már, hogy egy gyilkosság miatt negyven-ötven embernek kellett elpusztulnia, amíg egy harmadik törzs közbenjárásával a két ellenséges törzs között békét lehetett teremteni. Ha már egyszer megkezdődött a vérbosszu, akkor az mindig több és több áldozatot követel, mert az egyik gyilkosság maga után vonja a másikat.

A Crna Gora déli és keleti részén, Észak-Albániában és Novipazar vidékén a vérbosszu még mindig fennmaradt. Ezekben a vidékek él a Balkán legbarátságosabb népeisége. Törökök, szlávok és albánok élnek itt még törzsi beosztásban és mind a három népiáta egyformán elismeri a vérbosszu jogosultságát. Ha valakit ezen a vidéken megölnék — nő és gyermek sohasem lehet áldozat — akkor a család azonnal tanácskozássra ül egybe és kimondják, hogy a kioltott vérért bosszút kell állni. A vérbosszút rendszerint a meggyilkolt teteme mellett különféle eskü-ceremoniák között mondják ki, a gyilkosnak elküldik a meggyilkolt véres ingének egy darabját, ami arra int, hogy óvakodjék a vérbosszút esküdő család vagy törzs tagjaival találkozni. A vérbosszút sohasem hajtják végre alattomosan, hanem mindig szemtől szembe. A gyilkos saját családjától kér oltalmat, ha a család kicsi, akkor a gyilkos a törzstől kér segítséget. Ritka az olyan eset, amikor a család vagy a törzs a segítséget megtagadná. A család, ha már foglalkozott az esettel, akkor értesíti a meggyilkolt családját, hogy a gyilkost meg fogják védeni. Erre azután a két törzs között élet-halál harc kezdődik. Nyilván a gyilkos a házból csak a fegyveresek kíséretében megy ki. A harc sokszor évekig is eltart-

hat. Nyáron rendszerint fegyverszünetet köt egymással a két törzs, mert a nyáron dolgozni is kell és ilyenkor a treuga deit, albán nyelven *bessát* tartanak. Ha a gyilkos megkapja a *bessát*, akkor egészen bátran elmehet a meggyilkolt szülőfalujába is, ilyenkor nem történhetk semmiféle bántódása. Sőt ilyenkor a gyilkost még barátságosan meg is vendégelik.

Ha vérbosszúért harcoló két törzs megunja a hadakozást, akkor egy harmadik törzshöz fordulnak békeközvetítésért. Ilyenkor a békét kint mezőkön nagy ünnepélyességgel kötik meg és a törzs tizenkét legerősebb embere a biblára vagy koránra megesküszik, hogy egymást nem fogják bántani többé. Sokszor a gyilkosnak nagyobb váltság-pénzt kell fizetnie. Ha a harcok alatt a gyilkos életben maradt, akkor fegyvertelenül el kell mennie a sértett törzs táborába és itt a nyakára egy kést és egy pisztolyt kötnök. A kést és a pisztolyt a sértett törzs vénei ceremóniák közben leveszik a gyilkos nyakáról, megcsókolják és azt mondják neki:

»Eddig te a mi hóhéruunk voltál, ezentul barátunk és testvérünk leszel.«

A béke megkötése után nagy mulatságok vannak. A meggyilkolt véres ingét és fegyverét ekkor eltemetik és ezzel a két törzs közti viszály utolsó emlékét is eltüntetik.

Ha aztán a sok ital következtében az ünnepi ebéden is elsül egy puska, a harc nyomban újra elkezdődik.

A legizgalmasabb regény

Wassermann „A Maurizius-eset” című regénye a Kiválasztottak új kötete

Rég volt példa olyan hatalmas könyvsikerre, mint amilyent *Jakob Wassermann*, a kiváló és mindig lebilincselően érdekes elbeszélő a *Maurizius-eset* című regényével aratott. A *Laudin* és családja, a *Faber* és *Christián Wahnschaffe* szerzője ebben a regényében felülmúlja minden eddigi írását és *Wassermann* maga is ezt az új regényét tartja legnagyobb alkotásának.

Ez a *Maurizius* egyetemi tanár volt és gyilkosság gyanúja alatt letartóztatott. Állítólag megölte a feleségét. Alig védekezett. Halálra ítélték és kegyelemből életfogytiglani fegyházra változtatták a büntetését. Le is ült tizennyolc évet. *Wassermann* leírja a fegyház életét. Hátrahozogató. A *Raszkojnyikov* meg a *Pün* és *Bünhödés* óta nem volt könyv, amely így megrázta volna az olvasót. És tizennyolc év után kiderül, hogy ártatlan. Csak azért hallgatott, mert védekezése bajba sodorta volna azt a nőt, akit szeretett!

Egy szigorú ügyész kovácsolta ki *Maurizius* ellen a bizonyítékok vashálóját és éppen ennek az ügyésznek a fia, a drága, idealista *Étzel* deríti ki a szegény professzor ártatlanságát. *Wassermann* minden könyvében az igazság a magasabb eszményi törekvések hordozója. És *Maurizius* kitímolyog a börtönből. Az egész világ megváltozott körülötte. A nők szoknyája és haja megrövidült. Az imádott nő férjhezment. És még valami borzasztó. *Maurizius* valami kis kalandba keveredik és kiderül, hogy már nem férfi. A börtön annyira felőrölte!

Maurizius hallatlanul érdekes alak, de a regény nélküle is lebilincselő volna. Ráta kívül egész csemó emberrel ismerkedünk meg. Van egy hamis tanu, akit csak *Jannings* tudna megjárni. És nők! Egy idősebb asszony, aki egy fiatal férfit szeret. És a személyeken túl milyen millió-rajzok. Egy éjszakai valla-tás a cellában egy csavargás az éjszakai *Berlinben*. A regény csupa robbanó anyag, elfojtott füstök és gázok feszítik a fedelét.

A *Maurizius-eset* a *Pantheon* új sorozatában a *Kiválasztottak* ciklusában jelent meg. Az új *Wassermann*-regény szállítását a sorozat előzetési részére december 18-án kezd meg a *Bácsmegyei Napló* kiadó-hivatala. A két kötetes regény ára füzve kötetenkint 19 dinár, aranyozott vászonkötésben 28 dinár. Ez a kedvezményes ár csak azok számára érvényes, akik az alábbi szelvényt kitöltve december 20-ikáig beküldik a *Bácsmegyei Napló* kiadóhivatalának.

MEGRENDELŐLAP

T. Bácsmegyei Napló kiadóhivatala

Subotica

Ezennel megrendelem a **KIVALASZTOTTAK** című regény-sorozatot 15 kötetben. Havonta 2 kötetet veszek át és 14 kötet átvétele után az utolsó kötetet ingyen kapom.

FÜZVE 19 dinár kedvezményes áron.
KÖTVE 28 dinár kedvezményes áron.
A két könyvárát minden hó elején előre beküldöm.
Mindenképpen a kötetet utóvétellel küldeni.
A köteteket minden hó elején személyesen veszem át és fizetem ki Önöknek.

Név: _____

Foglalkozás: _____

Pontos cím: _____

Szadista a sztaribecseji gyilkos

Pénteken tárgyalja a noviszdai felelőviteli bíróság Szabó Mihály gyilkosainak bűnperét — Szabó Mihályné a fogházban negyven kilót fogyott

Dr. Szekulics Milán védő nyilatkozata

Noviszdáról jelentik: Pénteken tárgyalja a noviszdai felelőviteli bíróság az utóbbi évtized egyik legérdekesebb bűnperét, amelynek vádlottait: özvegy Szabó Mihálynét, Szabó Márton, Börcsök Mihályt és Börcsökné, született Szabó Máriát azzal vádolja az ügyészség, hogy múlt év decemberében

előzetes családi tanácskozás alapján meggyilkolták a családfőt: Szabó Mihály jómódu sztaribecseji gazdálkodót

és holttestét a Szabó-szálláson, az udvaron eltemették. A bűnpert a noviszdai kerületi törvényszéken dr. Belajdzsics Vladimir törvényszéki elnök tanácsa ez év január első hetében több napon át tárgyalta és

özvegy Szabó Mihálynét mint felbujtót és Börcsök Mihályt, a meggyilkolt Szabó Mihály vejét mint tettest kötélt általi halálra, Szabó Mártont, a meggyilkolt fiát mint tettestársat tíz évi fegyházra, Börcsök Mihályt, a meggyilkolt leányát hat évi fegyházra ítélte.

Az elítéltek felelőbevétele következtében szeptember betodikén tárgyalta a bűnügyet másodjok a noviszdai felelőviteli bíróság dr. Gyurgyev Boskó felelőviteli bírósági elnök büntető tanácsa és a védők előterjesztésére

A halátraítélt özvegy Szabó

előzetes családi tanácskozás alapján meggyilkolták a családfőt: Szabó Mihály jómódu sztaribecseji gazdálkodót

és holttestét a Szabó-szálláson, az udvaron eltemették. A bűnpert a noviszdai kerületi törvényszéken dr. Belajdzsics Vladimir törvényszéki elnök tanácsa ez év január első hetében több napon át tárgyalta és

özvegy Szabó Mihálynét mint felbujtót és Börcsök Mihályt, a meggyilkolt Szabó Mihály vejét mint tettest kötélt általi halálra, Szabó Mártont, a meggyilkolt fiát mint tettestársat tíz évi fegyházra, Börcsök Mihályt, a meggyilkolt leányát hat évi fegyházra ítélte.

Az elítéltek felelőbevétele következtében szeptember betodikén tárgyalta a bűnügyet másodjok a noviszdai felelőviteli bíróság dr. Gyurgyev Boskó felelőviteli bírósági elnök büntető tanácsa és a védők előterjesztésére

előzetes családi tanácskozás alapján meggyilkolták a családfőt: Szabó Mihály jómódu sztaribecseji gazdálkodót

és holttestét a Szabó-szálláson, az udvaron eltemették. A bűnpert a noviszdai kerületi törvényszéken dr. Belajdzsics Vladimir törvényszéki elnök tanácsa ez év január első hetében több napon át tárgyalta és

özvegy Szabó Mihálynét mint felbujtót és Börcsök Mihályt, a meggyilkolt Szabó Mihály vejét mint tettest kötélt általi halálra, Szabó Mártont, a meggyilkolt fiát mint tettestársat tíz évi fegyházra, Börcsök Mihályt, a meggyilkolt leányát hat évi fegyházra ítélte.

Az elítéltek felelőbevétele következtében szeptember betodikén tárgyalta a bűnügyet másodjok a noviszdai felelőviteli bíróság dr. Gyurgyev Boskó felelőviteli bírósági elnök büntető tanácsa és a védők előterjesztésére

előzetes családi tanácskozás alapján meggyilkolták a családfőt: Szabó Mihály jómódu sztaribecseji gazdálkodót

és holttestét a Szabó-szálláson, az udvaron eltemették. A bűnpert a noviszdai kerületi törvényszéken dr. Belajdzsics Vladimir törvényszéki elnök tanácsa ez év január első hetében több napon át tárgyalta és

özvegy Szabó Mihálynét mint felbujtót és Börcsök Mihályt, a meggyilkolt Szabó Mihály vejét mint tettest kötélt általi halálra, Szabó Mártont, a meggyilkolt fiát mint tettestársat tíz évi fegyházra, Börcsök Mihályt, a meggyilkolt leányát hat évi fegyházra ítélte.

Az elítéltek felelőbevétele következtében szeptember betodikén tárgyalta a bűnügyet másodjok a noviszdai felelőviteli bíróság dr. Gyurgyev Boskó felelőviteli bírósági elnök büntető tanácsa és a védők előterjesztésére

előzetes családi tanácskozás alapján meggyilkolták a családfőt: Szabó Mihály jómódu sztaribecseji gazdálkodót

és holttestét a Szabó-szálláson, az udvaron eltemették. A bűnpert a noviszdai kerületi törvényszéken dr. Belajdzsics Vladimir törvényszéki elnök tanácsa ez év január első hetében több napon át tárgyalta és

özvegy Szabó Mihálynét mint felbujtót és Börcsök Mihályt, a meggyilkolt Szabó Mihály vejét mint tettest kötélt általi halálra, Szabó Mártont, a meggyilkolt fiát mint tettestársat tíz évi fegyházra, Börcsök Mihályt, a meggyilkolt leányát hat évi fegyházra ítélte.

Az elítéltek felelőbevétele következtében szeptember betodikén tárgyalta a bűnügyet másodjok a noviszdai felelőviteli bíróság dr. Gyurgyev Boskó felelőviteli bírósági elnök büntető tanácsa és a védők előterjesztésére

mondja, hogy a fia és a veje vele takarózni akartak és azért állították a rendőrségen és a vizsgálóbíróknál, hogy az öreg asszony volt a felbujtójuk.

— Nemszak mint védő, de mint ember is az a véleményem, hogy a gyilkosságban nem vett részt, bár

Börcsök, Szabó Mária

Szabó Márton

vannak körülmények, amelyek látszólag ellene szólnak. A legfőbb támasza a vádnak Szabó Márton terhelő vallomása. De határozott bizonyíték nincs ellene. Bizonyosnak tartom és ez őszinte véleményem, hogy

a gyilkosságban az asszony nem vett részt és arról csak utólag értesült.

— Arra a kérdésemre — mondotta Szekulics dr. — hogy ha ártatlan, miért ismerte be a cselekedetét a rendőrségen és a vizsgálóbíróknál, özvegy Szabóné így felelt:

— A rendőrségen mindannyiunkat, lányom kivételével, aki hatodik hónapos áldott állapotban volt, ütöték-verték — az elsőfokú bíróság ítéletének indoklásában is megállapította, hogy a rendőrségen nem úgy bántak a vádlottakkal, amint azt a törvény előírja és ahogy bántani kellett vagy szabadott volna — a vizsgálóbíróknál pedig azért vállaltam a felbujtás vádját, mert láttam a fiamat és a lányomat, akiknek sok apró gyereke van és azonfelül várandós volt, hogy velem akarnak takarózni és ekkor felvillant bennem az a gondolat, hogy ezzel a váddal segíteni akarnak magukon és így megtört a szívem és

azt hittem, hogy könnyebb lesz, ha magamra vállalom, amivel vádoltak.

Azt mondtam magamban: ha ti úgy akartátok, hogy bűnös legyek, ám legyen úgy. Az egészet akkor úgy fogtam fel, mint isteni akaratot.

— Szabóné azonban azóta állandóan tagadott, még akkor is, amikor én beszélttem vele. Valósággal dühbe jött, amikor ártatlanságát hangoztatta előttem. Nem tudom magamnak elképzelni, még mint régi kriminális sem, hogy egy primitív parasztasszony anyira színészkedni tudjon. Védekezése mindig ugyanazon keretek között mozog. Meg kell jegyezni, mint igen fontos ténykörülményt, hogy Szabó Márton, aki még az első tárgyaláson is állhatatosan vádolta sógorát: Börcsök Mihályt, hogy vele együtt gyilkolták meg az öreg Szabó Mihályt, a felelőviteli főtárgyaláson meglepetésszerűen visszavonta ezt a súlyos vádat és a gyilkosságot egyedül vállalta. Szóval megdőlt a vád fele és ha ez megtörténhetett, miért kell megállni a vád másik felének, amely az anyát felbujtással vádolja, amál is inkább, mert száz pszichológiai momentum szól ellene, hogy Szabóné tudott a gyilkosságról és abban szerepe lett volna. Mindenekelőtt jól élt az urával, ezt a férje rokonsága a főtárgyaláson tett vallomásaikban megerősítették, abszolút uralkodott a gazdaságban, ő parancsolt a háznál, az történt, amit ő akart.

Miért kellett volna férjét eltemni láb alól, amikor tényleg sohasem volt utjában?

Hízen férje halála után Börcsök jött volna a gazdaságba, akiről a tanúk egész sora azt vallotta, hogy kegyetlen ember, még saját feleségét is áruba bocsájtotta és akinek egy Istene volt: a pénz.

— Mi oka lehetett volna jó helyzetét felcsereálni egy rosszabb anyagi helyzetre? Tudhatta, hogy Börcsök utóbb terrorizálta volna, amikor addig mindene meg volt. Azt kellett hinni, hogy klimáteriumban, az úgynevezett veszedelmes korban van, ami biológiai, patológikus jelenség. Sok asszony ebben a korban nem normális, horzástóan érzékeny, minden legkisebb emócióra reagál, intellektuális ereje hanyatlak. Igaz, hogy a családban volt már elmebeteg és alkoholisták is és így könnyen lehet szó terheltégről.

— Ép ésszel nem fogható fel miért tette volna, hisz a fiával rosszul élt, a fiu kegyetlen volt hozzá, nem fogadott neki szót és tartania kellett volna, hogy árulja őt — rosszul állt rajta, hisz ősem szerette az

anyját. A fiu erről sokaknak panaszkodott is. Elképzelhető, hogy ilyen fiut felbujtana ilyen súlyos bűncselekményre? Valóságos pszichológiai rejtély ez az egész ügy. Azt lehet íyesmire felhasználni, akire befolyással vannak, de nem ezt a fiut, aki ellensége volt az anyjának. A fiu rossz volt, lopott és a lopott tárgyakat a szomszédoknak adta el. Épp az anyja tárta fel az apa előtt a fiu tolvajlásait és emiatt az apja erősen megdörögte. Feltehető, hogy az anyja félt ettől az eszelős fiutól és annak semmiképpen sem szolgáltatta volna ki magát. Nincs elfogadható ok arra, hogy Szabóné felbujtotta volna fiát vagy vejét, hogy ölje meg az urát, aki nem állt utjában. Tudnia kellett volna, hogy reá csak rosszabb napok következhetnek, ha megölik az urát. Felosztásra került volna a vagyon, amely addig egy kézben: az ő kezében összpontosult. Ő csak a haszonélvezetet kapta volna a birtokból, melyet addig egészben élvezett és ezenfelül ki lett volna szolgáltatva a gyilkosoknak. Szabóné nem abnormalis, sőt normális, szentimentalizmusból állalta a vádat.

— Szabó Márton dühös, pazarló, minden morális érzék hián volt, lopott, azonkívül előszeretettel kéjelgett vérben. Vasvillával szurt az állatokba és nézte a kifolyó vért. Az egyik tanu meg is mondta: ha az én fiam volna, agyonütöttem volna. Értelhető, hogy ilyen ember őt, hisz

kegyetlen szadista volt,

akinek azonkívül különös kedvteléseilhez pénz is kellett. Börcsökről azt mondták a tanúk, hogy egy forintért képes volt gyilkolni.

— A törvényszék ítélete jogászai remekmű, a jogi dialektika bravúrja és annak legszebb példánya, de mégsem tudott nekem, mint védőnek elfogadható okot szolgáltatni, hogy elhiggyem, hogy Szabóné mindezek után, amit kifejtettem, felbujtója lett volna fiának és vejének. Azt mondja az ítélet indoklása, hogy Szabó Mihály el volt adósodva és felesége azért ölette meg, mert attól tartott, hogy férje elherdálja a vagyonát. Ha ezt megtette volna, amikor jobban volt eladósodva, akkor elfogadható magyarázatát tudnám cselekedetének találni, de akkor, amikor a gazdaságot rendbehozta, a fele adósságot letörlesztette és a föld értéke erősen emelkedett — ezt nem lehet megérteni. Még azt is felhozták ellene, hogy Szabóné gyűlölte az urát. Ezt megdöntötték a férj rokonságából kikerült tanúk. Meglehet, hogy utólag megtudta a gyilkosságot, de akkor sem volt felbujtó, legfeljebb bűnpártolásra lehetne ebben az esetben szó.

— Azt hozzák fel ellene, hogy amikor az egyik szomszédja, akiben elűnt férjét vélte látni, eljött hozzájuk, annyira megijedt, hogy elájult. Mi csodálatos van ebben egy babonás parasztasszonynál, mert még egy intelligens ember is elájulna, ha elűnt hozzátartozóját látná hirtelen felbukkanni. Meggyőződésem szerint a felhozott érveim erősebbek, mint amiket az elsőfokú bíróság ítéletének indoklásában felsorolt. Ellene szól a gyilkosságra való felbujtásnak az önfenntartás ösztöne, láthatta, hogy nem lehet érdeke jó férjétől szabadulni.

Ritka kriminálisítikái bünténnyel állunk szemben, melynél sok felderítetlen momentum van.

Ha mégis bűnös volna, a legizább indító okot még nem ismerjük.

Mayor József

A nagynémetek súlyos támadása a Seipel-kormány ellen

Követelik az állami tisztviselők fizetésének szabályozását

Bécsből jelentik: Az osztrák parlamenti válság, amely a kormánykoalíció felborulásával fenyegetett az elnökválasztás alkalmával, még nincs elhárítva. A bécsi és az országos nagynémet párt az állami tisztviselők elégedetlenségét játssza ki a Seipel-kormány ellen s szerdai országos pártgyűlésén éleshangú határozatban mondta ki, hogy elítéli azt a módot, ahogyan a kormány évek óta bánik az állami tisztviselőkkel.

A párthatározat vádolja a kormányt, hogy ideje lett volna az állami hivatalnokok érdekképviseletével békésen megegyezni, mégis tavasztól karácsonyig halogatta a döntést és végül sem elégitette ki az állami tisztviselőket. A nagynémetek a nemzeti tanácsban fognak előállni azzal a javaslattal, hogy a kormány egységesen szabályozza az összes állami tisztviselők fizetését és ha ez elől elzárkózik, akkor a párt kötelezni fogja a kabinetben levő minisztereket a lemondásra.

VALDA-PASZTILLA

nátha, köhögés és huru ellen

Kapható

minden drogériában és gyógyszer-tárban

RÁDIÓ

A birtokunkban levő köszönőlevelek százai bizonyítják, hogy

„SABA“

négylámpás készülék teljesítménye utolérhetetlen

„SABA“ készülékek hangosak

„SABA“ készülékek selektívek

„SABA“ készülékek világhírűek

„SABA“ készülékek a legjobban elterjedtek

Ha még nincs Önnek „SABA“ készüléke, szomszédjának, rokonának bizonyára van már és Ön se mulassza el ezt beszerezni

Figyelem: Mielőtt bármilyen más készüléket vesz, kérje tőlünk a „SABA“ gép bemutatását

Bármilyen más gyártmányú készülékkel egyidejűleg hajlandók vagyunk a „SABA“ készüléket bemutatni, hogy kézzelfoghatóan bizonyítsuk, hogy a

„S A B A“

olcsó ára mellett is a legjobb

K O N R A T H D. D. S U B O T I C A

Telefunken, Tunggram, Horny, Baltic és egyéb külföldi készülékek állandó raktára

Továbbra is vizsgálati fogságban marad a kémkedéssel vádolt noviszadi hadseregszállító

A felelősségi bíróság kimondta, hogy Dinics Dragutin semmiféle óvadék ellenében nem helyezhető szabadlábra

A noviszadi kerületi törvényszék vádpancája e hó 6-iki ülésén helyt adott Dinics Dragutinnak, a kémkedéssel és megvesztegetéssel vádolt hadseregszállító kérelmének, hogy 200.000 dinár ellenében helyezze szabadlábra. A vádpancás határozata ellen dr. Vukovojác Zsárkó államügyész felelősségi kimondását jelentett be és így a felelősségi bíróság vádpancásának döntéséig Dinics fogva maradt.

A felelősségi bíróság vádpancája dr. Gyurgyev

Boskó felelősségi bírósági alelnök elnökletével csütörtökön foglalkozott a felelősségi kimondással és annak helytadva, elutasította Dinicsnek óvadék ellenében való szabadlábrahelyezését.

A felelősségi bíróság vádpancája határozatának indoklásában kimondta, hogy Dinics cselekménye husz évig terjedhető elzárást vonhat maga után és ezért bármilyen nagy óvadék ellenében sem volna szabadlábrahelyezhető.

Nagy sikere volt a vajdasági magyar írók szuboticaai szerzői estjének

Négy helyi szerző darabját mutatták be a Népkör kulturesztjén

A szuboticaai magyar Népkör hat vajdasági magyar író felvonulását a szerdai kulturesztje keretében annak demonstrálására, hogy a vajdasági magyar irodalom nem fantaszták ábrándképe, hanem élő valóság. A Népkör színházában rengeteg ember zsúfolódott össze és még az előcsarnokot is ellepték a nézők. Ez viszont annak a bizonyossága, hogy a magyar kisebbség tömegében van érdeklődés, amely kelendő szervezés és irányítás mellett a vajdasági magyar irodalom fejlődésének tempóját meggyorsíthatja.

*

Szántó Róbert »A Sátán országa« című drámájának egy részletét mutatta be Deutsch Janka, Garay Béla, M. Pálfi Margit, Pukecz Ilonka és Kunyi Pisti tolmácsolásában. A szerző, mint a mutatványrészletből megállapítható, nem annyira drámaiságra, mint inkább erkölcsi és szociális szemléltető oktatásra törekszik. Az alkoholista profetára, aki mindenét elhagyja, de azért otthon megköveteli a rendes ellátást, az asszony, aki martíromsága passzivitásában állandóan lamentál, a leány, aki a szépségét bocsátja áruba, hogy a munka rabszolgaságából kiszabaduljon: szinte muzeális figurái már az irodalomnak. A szereplők sokat beszélnek, de újat nem igen mondanak és hiányzik a mondataikból a fogalmazásnak az az újszerűsége is, amely a régi igazságok roszdáját lecsiszolhatná. A szemelvényben apagyilkosság történik és utána a tettes általános megkegyelmitésre monologizálni kezd. Mindéből kitűnik, hogy a szerzőnek a dráma nem öncél, csak ruha, amelybe morális és társadalmi tanításait öltözteti.

Deutsch Janka szépen és értelmesen mondta el a prólógust, Garay Béla markáns erővel ábrázolta a

részeges apát és a többiek is jól játszottak. A közönség a szerzőt és a színészeket szeretettel tapsolta a lámpák elé.

*

Debreczeni József a »Gimnázium« című jelenetével kapcsolódott bele a seregszemlébe. Az egész nem egyből kedves, hangulatos és ötletesen pattingó dialógusnál, amely azonban az írónak nagyobb feladatokra szabott készségére világít rá. A párbeszéd szerelmes fordulatai élénk derűtséget keltettek.

Pukecz Ilonka helyesen és bájosan játszott. Derékasan megállította helyét és stíluszerűen felszeg volt Boros Miklós és néhány szavas szerepét rendszeresen látta el Bóhm Jenő. Gyetnise Ilus a prólógus elmondásával elkészelt. A közönség lelkesen megtapsolta a szereplőket és sokáig, de hiába hívta a szerzőt, aki szerényen meghúzódott a nézők között.

*

László Ferenc a harmadik című bluetje osztatlan nagy tejszést aratott. A kis játékban érdekfeszítő drámai helyzet alakul ki, amely aztán frappáns vigiátéki csattanóban oldódik fel. A rövid darab felépítése érett színpadtechnikai rutinra vall.

Az előadás lelke Garay Béla volt, aki a férj szerepét kisajátító udvarlót pompás elánal játszotta meg. M. Pálfi Margit jó színésznő, de kár, hogy a darab pointját nevetésgélésével előre elárulta. Mamuzsich István is kivette részét a játék sikeréből, amelyet a közönség sok tappsal méltányolt.

*

Arányi Jenő »Derelye« című paraszttjátékát Nagy Magda, Mamuzsich István és Szabó Jancsi adták elő.

A darab nem feszeget lényegesebb problémát, hanem megmarad a népszínmű hagyományos keretei között. A férj, a feleség és az egykori vőlegény együttesében a hitvesi hűség diadalmasodik a régi szerelem kísértése fölött. A párbeszédet jóízű népiesség teszi zamatossá.

Nagy Magda takaros parasztemenceke volt és Mamuzsich István mint szerelmes levélhordó tett ki magáért. Jó volt Szabó Jancsi is. Tetszésnyilvánításokban nem volt hiány.

*

Csuka Zoltán két versét szavalta el olyan elragadtatással, amely a szövegre való tekintet nélkül a közönségre is áterjedt és zajos tapsokban ekszplodált. Fekete Lajos szintén két versét deklamálta kiváló hatással.

Schlesinger Ili Fehér Ödönnek, a kitűnő zeneköltőnek három dalát énekelte a szerző zongorakísérete mellett. A dalok nyomán felviharzott tapsoknak egykép szóltak az illusztris zeneszerzőnek és a kitűnő énekművésznőnek.

*

A kulturesztét dr. Strelitzky Dénes nemzetgyűlési képviselő hívta és a magyar kisebbségi kultúra féltő szeretetétől áthatott bevezető szavai nyitották meg. Dr. Strelitzky a vajdasági magyar irodalom és a vajdasági magyar közönség szorosabb kontaktusát sürgette. A szerdai kultureszt lefolyása azt a reményt ébreszt, hogy ennek a sürgetésnek, amelyet illetékes helyekről bizonyára pozitív tettek fognak nyomatékossabbá tenni, meg is lesz a fogantaja.

bm.

A szimuláns gyilkos

Huszévi fegyházra ítélték egy szerbiai földművest, aki megölte a falu lelkészét és súlyosan megsebesítette a lelkész gazdasszonyát

Zajecsból jelentik: Érdekes bűnyűben hozott ítéletet szerdán a zajecsbói törvényszék. A vádlottak padján Angyelinovics Pavle földműves ült, aki a Zajecsból közelében levő Podgorac községben ez év március tizenkettedikén borzalmas kegyetlenséggel meggyilkolta Cvetkovics Jovánt a falu hetven éves lelkészét, majd több késszurással súlyosan megsebesítette a lelkész gazdasszonyát Ignjatovics Leposzava hatvanöt éves asszonyt. Angyelinovicsot még a gyilkosság napján elfogták és a földműves akkor örültséget színel, olyan sikerrel, hogy elfogatása után nyomban bezárították a beogradi kórház elmeosztályára. A gyilkos földműves mintegy két hónapot töltött az elmeegógyintézetben, ahonnan azzal küldték vissza, hogy teljesen épelméjű és az elmebajt csak színleli.

A szerdai tárgyaláson Angyelinovics tovább játszotta az örültséget és az elnöknek egyetlen értelmes mondatot sem sikerült kicsikarnia a makacs szimulánsból. — Miért követte el a gyilkosságot? — kérdezte tőle az elnök.

— Nem tudom kérem. Sok paraszt volt ott, nem tudom. Válaszolta a vádlott és a következő kérdések egész sorozatára is ugyanezt a stereotip választ adta.

A tanú kihallgatások során beigazolódott, hogy a vádlott a kora reggel hatolt be a lelkész házába, késél támadt az öregemberre és több késszurással megölte. Angyelinovics ezután a kétségbeesetten sikoltozó asszonyra rontott és a hatvanöt éves nőt is olyan súlyosan megsebesítette, hogy az hónapokig élet és halál között lebegett.

Arra nézve, hogy Angyelinovics miért követte el a bűntettet, a tanúk véleménye megoszlott. Egyesek szerint a vádlott rabolni akart, mások szerint viszont bosszúból ölte meg a lelkészt.

A bizonyítási eljárás befejezése után a törvényszék meghozta az ítéletet, amely Angyelinovicsot előre megfontolt szándékkal elkövetett emberölés büntetésében mondja ki bűnösnek és husz évi fegyházra ítéli.

Amikor az ítélet rendelkező részét kihirdették, a vádlott, aki eddig apatikusan, szótlannal ült a helyén, egyszerre felugrott és örömtől sugárzó arccal sietett a védőjéhez:

— Lám, nem is olyan súlyos — mondotta neki — én sokkal rosszabbat vártam.

A közönség egy része derűtséggel szemlélte az örültséget játszó vádlott hirtelen lelki metamorfózisát, az elnök azonban erélyesen utasította rendre a nevetgélőket és hozzáfogott az ítélet indoklásának felolvasásához.

A vádlott és védője megnyugodtak a törvényszék ítéletében az ügyész azonban súlyosbításért felbuzgott.

Cukorkák, bonbonok, drázsék, csokoládé, csokoládé-bonbon, szaloncukor

elismert kitűnő minőségben — olcsó áron — rendelkezésére áll a nagy választékban

K U P I A T Ó K

„BONBONNIERE“

Subotica, Rudičeva ulica 3. Gyűmölcs piac

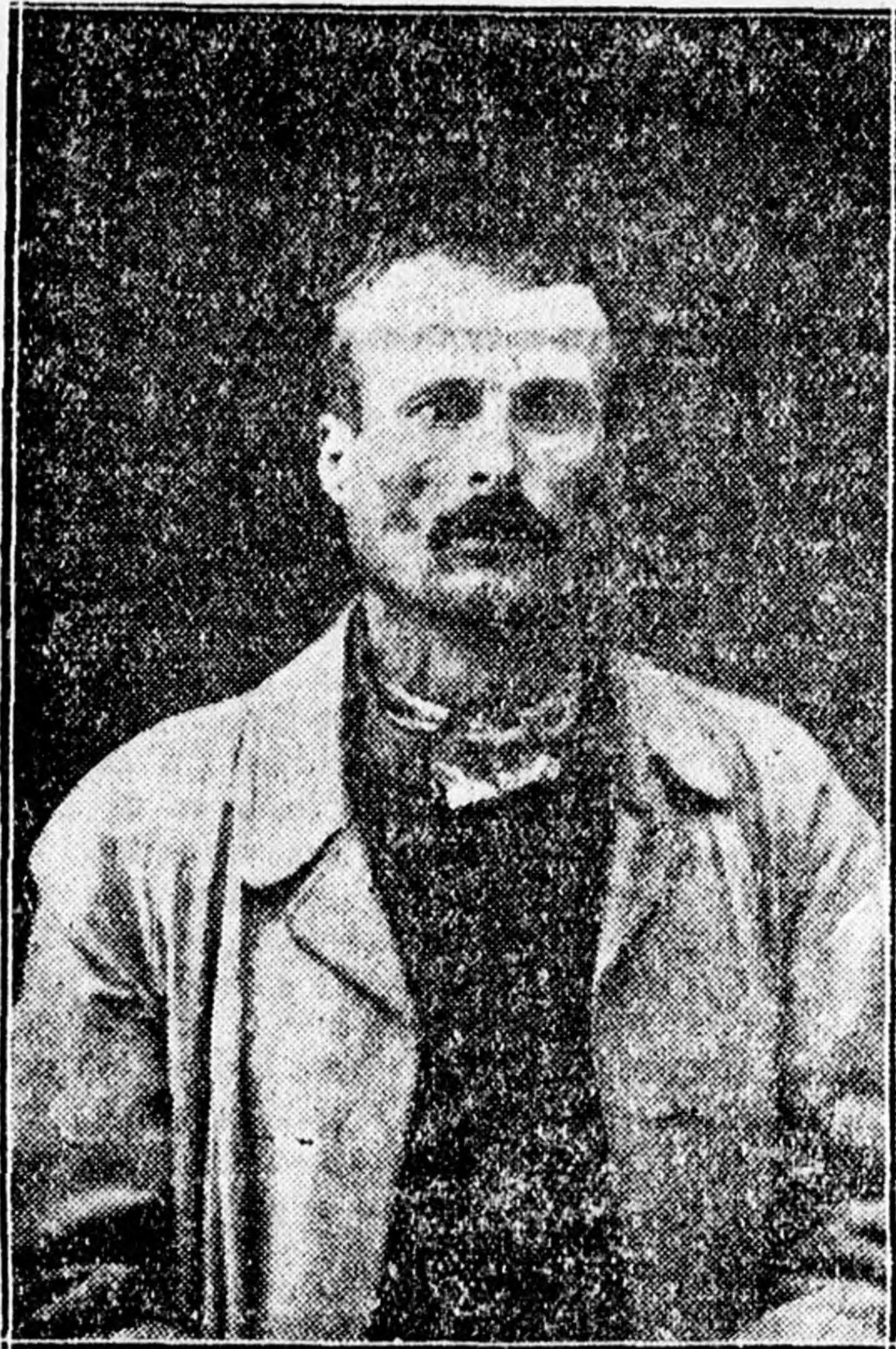
Jöjjön el és győződjék meg ön is, nem fogja megbánni

Tizennégy év után visszatért Sztaribecsejre egy volt hadifogoly

Felesége és anyja nem ismerték fel Varga Jánost, aki egy évig gyalogolt, amíg hazaért — Rokonai felismerték a visszatért hadifoglyot

Sztaribecsejről jelentik: Különös szenzáció van Sztaribecsejen. Tizennégy évi távollét után orosz fogságból hazaérkezett egy sztariyecseji gazdálkodó, és ekörül regénybe illő bonyodalom támadt. A visszatért hadifoglyot ugyanis sem *édesanyja, sem felesége, aki időközben férjhezment, nem ismerte fel*, viszont családjának többi tagjai határozottan felismerték benne a tizennégy évvel ezelőtt eltűnt rokont.

A háború kitörése után még 1914-ben bevonult Varga János sztariyecseji gazdálkodó és azonnali frontszolgálatra osztották be. Hozzá tartozói utóljára Przemyslől kaptak róla hírt, mióta azonban a galiciai várat elfoglalták az oroszok, Vargáról többé semmi hír nem érkezett. Már mindenki halottnak hitte, hi-

Varga János,

a tizennégy év után hazatért hadifogoly

vatalosan is holtánnyilvánítták és felesége férjhez ment Péntes Péter sztariyecseji fiakkeroshoz.

Hétfőn este a sztariyecseji rendőrségre beállított egy negyven év körüli rongyos, kiéhezett, fáradt ember, kopott gummiköpenyegben, bricsessznadrágban és vasutas bluzban. Az idegen elmondotta, hogy ő Varga János és orosz fogságból tért vissza. Przemysl ostrománál esett fogságba mégpedig súlyosan megsebesülve, Szibériába, majd Japánba került, ahol tifuszba esett és kórházba töltött hosszú hónapokat. *Évekig tengette életét Japánban, amíg egy hajóskepitány megszánta és felvette hajójára, amely valahol Európa közelében rakta le. Egy év óta gyalogolt és Románián és Magyarországon keresztül érkezett haza.*

A rendőrség azonnal értesítette a tizennégy évvel ezelőtt eltűnt Varga János hozzátartozóit, akik az őrszobába siettek és megtörtént a viszontlátás. Varga Jánost azonban sem anyja, sem felesége nem ismerték fel.

Nem kék a szemed, pedig a fiamé az volt — mondotta az öregasszony, míg Varga János volt felesége így szólt:

— *Az én uramnak nem volt ilyen szegletes az arca.*

Az idősebb Vargánéval a rendőrségre érkezett fia, Varga Mihály is, akit a visszatért fogoly azonnal felismert és így kiáltott:

— *Ez a Mihály bátyám!*

Varga Mihály szintén felismerte az öcsét és kérdezte tőle, hogy miért jött télen haza. Az ifjabb testvér azonban Varga András nem ismerte fel a visszatért fogolyban bátyját, mert annak ritkább fogai voltak. *Két sógora viszont Bányai István és Pekár István felismerték Varga Jánost.* Pekár még arra is emlékezett, hogy Vargát gyerekkorában rövid nyakáról és fejéről »köcsögfejű«-nek csúfolták.

Az állítólagos Varga Jánost éjszakára a rendőrségen tartották és másnap átkísérték a szolgabírószobára. Itt Budisin Trívó szolgabíró hallgatta ki, akinek kérdéseire elmondotta, hogy a szubotcái 86-os gyalogezrednél szolgált és 1914-ben ment a frontra és hamarosan fogságba esett. A fogságban eltöltött évekről nem tudott kimerítő felvilágosítást adni és érdekes, hogy a visszatért fogoly jobban tud szerbül, mint magyarul, amit azzal magyaráz, hogy a fogságban sokat volt együtt szerbekkel.

Időközben a szolgabírószobára is eljöttek a rokonok és itt unokahugai Pekár Vera és Pekár Julis szintén felismerték a visszatértben Varga Jánost, a szolgabíró pedig elhozta azt a fényképet, amelyen Varga János feleségével együtt van lefényképezve, mielőtt a frontra indult, de ezzel sem sikerült a személyazonosságát határozottan megállapítani. Amikor az anyja és a felesége még mindig nem voltak hajlandók felismerni a

tizennégy évvel ezelőtt eltávozott Varga Jánost, egyik unokahuga, Bányai Vera könnyezve Varga nyakába borult és így szólt:

— *Ha nem kell senkinek, én elvállalom, mert ő az.*

A visszatért hadifoglyot végül visszakisérték a rendőrségre és utána haladt a rokonok és kíváncsiak nagy tömege. A tömeg hangulata azok ellen a családtagok ellen fordult, akik nem ismerték fel Varga Jánost, akinek részére hamarosan gyűjtést is rendeztek.

Délután Varga egyik sógora, Pekár István megjelent a főszolgabírószobán és kijelentette, hogy hajlandó gondját viselni Varga Jánosnak, akit erre Budisin szolgabíró rendeletére a rendőrségről elbocsátották.

A hatóságok folytatják a nyomozást az állítólagos Varga személyazonosságának megállapítására, mert a visszatért fogolynál semmiféle igazoló irás nem volt.

A csókpilulák, a Bullerjahn-ügy és Josephine Baker szomorú bukása

Berlin, december hó.

A szombati estilapok közölték először azt a feltűnésteltető hírt, hogy Elga Brink, az ismert filmstar és George Jacobi, a még ismertebb filmrendező mérgezési tünetek közt súlyosan megbetegedtek. A művész és hű rendezője az első híradások szerint spiritiszta-szeanszon vettek részt, ahol bizonyos idegcsillapító pilulákat kaptak, amiket a szeánsz résztvevői valamennyien bevettek, de csak nekik ártott meg. A szer idegbénulást okozott, bizonyos idegek beszüntették az üzemet és a nyelv is sztrájkba lépett. A sztár és a rendező megnémultak.

Az eset rögtön gyanusnak látszott, főleg mert egy lap sem írta meg, hogy *milyen pilulákat* vettek be Brink és Jacobi.

A másnap reggeli újságok közül az egyik aztán elszólta magát. Ez is idegcsillapítót emlegetett, de megnevezte a pilulát: *Aphrodisicum*. Vagy úgy.

Aphrodite a görög mitológiában pontosan ugyanazt a pozíciót tölti be, mint a latinban Vénusz. Nem szeretem az olyan »idegcsillapító« szereket, amiket a szerelem istennőjéről neveznek el. Az Aphrodisicum-pilula csakugyan minden, csak nem idegcsillapító. Ellenkezőleg. Egy olyan szer, ami bizonyos tekintetben felkőbácsolja az idegeket.

Csókpilula.

A művész és a tőle megszokott rendező kissé mohón vettek be ebből a szimpatikus orvosságból. Biztosra akartak menni. Azonban, mint a közmondás tartja, jóból is megárt a sok. A nagy adag megbénította az idegek működését.

Szerencsére nem haltak bele.

Ellenben *rajtuk nevet egész Berlin.*

Ezeket a pilulákat csak vívőr öregurak szokták kultiválni. Mi szüksége van rá egy jókarban levő fiatalembernek s egy még fiatalabb művésznőnek? Szomorú.

Olyan szomorú, hogy közderültséget kelt.

Amellett, mikor a rendőrség ki akarta őket hallgatni a rejtélyes mérgezési ügyben, mindkettőjük orvosai tiltakoztak ez ellen. Hogy a betegek egészségi állapota nem engedi meg. A rendőrtisztviselő üres kézzel ment vissza a Polizeipraesidiumra.

Ott aztán rögtön elolvashatta a déli lapokban a két áldozat részletes nyilatkozatát. Interjú, azt tudtuk adni. Az áll ezekben a cikkeken, hogy Brink öngyógyítása és Jacobi ur azért szedték be a pilulákat, mert frissen akartak elmenni a másnap esti filmbárra. Ja?

Az más.

*

Az erkölcsös Budapesten nagy tüntetések előzték meg Josephine Baker fellépését. A közmorál nevében azt követelték a hatóságoktól, hogy a pucér feketeség előadásait be kell tiltani. Mire minden este tele lett a színház, ahol ez a tehetségtelen csokoládémanus fellépett.

Bécsben ugyanez a komédia történt. Itt is demonstráltak Baker ellen és itt is sikere volt.

Berlinben senki sem tartotta szükségesnek félrevernü a harangokat »a fekete invázió« ellen. Azt mondják, hogy ez egy erkölcstelen város. Talán igaz is. Tény, hogy ebben az erkölcstelen városban a kutya sem volt kíváncsi Baker kisasszony sötétbarna bájaira. A művész itt megbukott, mielőtt fellépett volna.

Ilyen dolgokért szeretni kell Berlint. A francia fővárost évekig tudta blöffölni Baker. Vagyont szerzett Párisban. Világcsoda lett. És amikor eljött Berlinbe, jól kifejtett világhíre teljében, akkor itt egyszerűen nem vették tudomásul. Hiába nyilatkozott, hiába mutogatta kínai selyempincsijét, hiába ígérte, hogy mulatóhelyet nyit, hogy regényt ír Berlinről, hogy az utolsó kakastollat is levetkőzi, amit magán felejtett, nem akadt vállalkozó, aki esti száz márká felleptidiját biztosított volna neki fixre. Végre is percentre — elég alacsony percentre — szerződött le egy revüszínházhoz.

Két hónapra.

De Berlinnek még ennyi időre sem kellett

A színház üresen maradt, nem lehetett elég szabadjegyet összetoborozni, akikkel kiváttázhatták volna a nézőteret.

Az igazgató a két hónapot se tudta kivárni. Ráfizette volna az ingét. Hat hét után egyszerűen kidobta Bakert. Amikor a művész este bement az öltözőjébe, *bejött egy szolgáló és közölte vele, hogy akár le se vetkőzzön. Más darab megy.*

A művész tumbolt. Követelte, hogy beszélni akar az igazgatóval. Az igazgató nem állt vele szóba.

Ez nem volt meglepetés. Hat hét alatt, amíg föl lépett, egyetlenegyszer sem állt vele szóba. *Nem érdemesítette a világhírű sztárt arra, hogy bemutatkozjon neki.*

Ebbe a városba sem teszi be Baker a lábát többé.

*

Még a Ruhr-megszállás idején történt, hogy a bíróság tizenöt év fegyházra ítelt hazaárulás miatt egy Bullerjahn nevű fegyvergyári raktárnokot. A hazaárulást Bullerjahn állítólag úgy követte el, hogy elárulta a francia misszionáriusnak, hol vannak a fegyverek elrejtve.

Az Emberi Jogok Ligája mozgalmat indított most ennek az ítéletnek a revíziójára és már hetek óta a Bullerjahn-esettel vannak tele az újságok.

Az ítélet tudniillik elég különös. Bullerjahn ellen, akire csekély tizenöt évet sóztak rá, *nem volt semmi bizonyíték.* Csak »gyanus körülmények.« Így például az, hogy házasság létrejöttét tartott, aki az ítélet indokolása szerint »valószínűleg sok pénzébe került.« A szóbanforgó lányt azonban nem hallgatták ki. Most, hogy az ügy újból felszínre került, a nő önként jelentkezett tanúnak és igazolja, hogy gyermekkoriban szerelme Bullerjahn, akitől soha egy pfenniget nem kapott, emiatt tehát nem kellett a raktárnoknak hazaárulásra vetemedni. Másik »közvetett bizonyíték« az volt, hogy Bullerjahn egy este látta, abban az utcában, ahol egy francia tiszt lakott. A vádlott ez ellen azzal védekezett, hogy egy ismerősét látogatta meg, aki szintén abban az utcában lakik. A tanú kihallgatásakor során ez be is igazolódott. Az ítélet indokolása azonban megállapítja, hogy Bullerjahn »valószínűleg csak azért látogatta meg ezt az ismerősét is, mert gondolt arra, hogy meglátják ebben az utcában és alibit akart igazolni.« A harmadik »közvetett bizonyíték« az volt, hogy Bullerjahn rossz viszonyban állt a fegyvergyár igazgatójával és bosszúból árulta el a franciáknak a titkos fegyverraktárt. Erre a bizonyítékra nem tudott Bullerjahn semmit sem válaszolni; nem is lett volna érdemes, hiszen az a bíróság, amely ilyen indíciúkra ítéletet alapít, nem érdemi meg a bíróság nevet.

De ez még semmi.

A három közvetett bizonyítékhoz felsorol az ítélet indokolása direkt bizonyítéknak egy *közvetett tanuvallomást* is. Kihallgattak ugyanis a főtárgyaláson egy vizsgálóbíró és egy rendőrtisztviselőt, akik azt vallották, hogy előttük *valaki*, akit nem nevezhetnek meg, azt a hitelt érdemlő kijelentést tette, hogy az eldugott fegyvereket Bullerjahn árulta el a francia misszionáriusnak s ezért 1200, vagy 1400 márkát kapott. Bullerjahn természetesen sohasem tudta meg, hogy *ki az a rejtélyes*, akinek a vallomása döntő sullyal esett a mérlegbe, a bíróságot se érdekelt, hogy *ki a Nagy Ismeretlen*, úgy rásózták Bullerjahnra a tizenöt évet, mint a pityre.

Berthold Jacob, az ismert baloldali publicista, aki annakidején Gessler hadügyminisztert és Seckt tábornok-hadsereg főparancsnokot kilötte a helyükről leleplezéseivel, kezébe vette most a Bullerjahn ügyet és négy évvel az ítélet meghozatala után sikerült is neki megállapítani a Nagy Ismeretlen kilétét: kiderítette, hogy *Bullerjahn haragosa, von Gontard fegyvergyári igazgató denunciatla* előzetesen kikötött diszkreció mellett a hatóságoknál. Gontard *állítólag* hallotta egy angol tisztól, hogy Bullerjahn pénzt kapott a franciáktól.

S egy ilyen pletyka alapján ül valaki négy év óta! Tegyük fel, hogy igaz, hogy Gontard ur hallotta

ezt egy angol tisztól. Tegyük fel, hogy igaz, hogy az angol ezt viszont a francia misszió egyik tagjától hallotta. Tegyük fel, hogy az is igaz, hogy a francia misszió csakugyan kifizetett ezerkétszáz, vagy ezernégyszáz márkát valakinek, aki Bullerjahnak nevezte magát. *Jelenti ez azt, hogy az illető csakugyan Bullerjahn volt?* A denúciánsoktól nem szokás személyazonossági igazolványt kérni. Nem lehet elképzelni, hogy *másvalaki* sugta be a titkos fegyverraktár hollétét a franciáknak és óvatosságból *nem a saját neve alatt* vette fel a jutalomdíjat, hanem Bullerjahn nevét mondta be? Dehogynem. Sőt nagyon valószínű.

A legfelháborítóbb az egész ügyben, hogy Gontard fegyvergyáros, akinek *kéz alatt tett* vallomása alapján Bullerjahnt elítélték, egyáltalában nem kóser ember s még a háború előtt volt egy egészen csunya botránya,

ami miatt annakedijén erősen támada az egész német sajtó. Gontard ur ugyanis nagy pénzekért elhelyezett 1910-ben a párisi »Figaro«-ban olyan cikkeket, amelyek szerint a francia hadvezetőség elhatározta újrendszerű gépfegyverek beszerzését; ezek a cikkek azt a célt szolgálták, hogy a német hadvezetőség is sürgősen hozzálásson újrendszerű gépfegyverek megrendeléséhez, amelyek természetesen a Gontard-féle gyárban voltak beszerezhetők. Emiatt az inkább üzleties, mint hazafias trükkje miatt Gontard egészen a háború kitöréséig bojkott alatt is állott.

Ez az ember a Bullerjahn-ügy — mindenesetre álarcos — koronatanúja.

A pör újrafelvételére hamarosan sor fog kerülni.

(y.)

A francia külügyminiszterium megtagadta egy körözött noviszadi csaló kiadatását

A Nizzában elfogott csaló még 1924-ben Noviszadon 300.000 dinárt csalt ki egy kereskedőtől, de a büncselekmény a francia törvények szerint elévült

Noviszadról jelentik: Még 1924 augusztusában történt, hogy a noviszadi Mozdony-szállóban Barics Jován kotori állítólagos kereskedő Gasparics Toma szuboticaí és Plavsics Györgye despotszvetiváni kereskedőkkel tárgyalásokat folytatott különböző gépek szállítása ügyében. Barics terveket, állítólagos megrendeléseket produkált, melyek megbízást kapott a kotori haditengerészeti parancsnokságtól, hogy különböző gépeket szállítson, de mert a szállításhoz nagyobb tőkére lett volna szüksége, társakat keresett az üzlethez, akik pár százezer dinárral hozzájárultak volna a szükséges tőkéhez. Barics tudta, hogy Plavsicsnak sok pénze van és rábeszélte az üzletben való részvételre. Ennek véglegesítése ügyében jöttek Noviszadon össze és Barics kérte előre Plavsicsot, hogy Noviszadra hozza magával a szükséges összeget is. A meg egyezés azonban nem jött létre, mire Barics — aki eleve is csalást akart elkövetni — újabb ravasz módhoz folyamodott, hogy a pénzt megszerezze. Amikor meglátta Plavsicsnál a vele hozott 300.000 dinár készpénzt, azt ajánlotta a gyanutlan kereskedőnek, hogy ne tartsa a nagy összeget magánál, mert könnyen kirabolhatják, hanem azt ajánlotta, hogy tegye a pénzt az ő kézi vaspáncélpénztárába. Plavsics nem akart ebbe beleegyezni, de Barics azzal nyugtatta meg, hogy a kézi páncélszekrényt neki adja át megőrzésre, míg a két kulcs egyike Baricsnál, a másik Gasparicsnál fog maradni. Ez megnyugtatta Plavsicsot, aki ezután betette a pénzt a Barics által adott vörös zseb-kendőbe, melyet Barics Plavsics szemeláttára állítólag a páncélszekrényben el is helyezett. A nagyobb bizalomkeltés érdekében Barics a maga pénzét egy fekete kendőben helyezte el és azt is a kazettába tette. Barics ezután lezárta a kazettát és azt Plavsics őrizetére bízta, maga pedig Gasparicssal valami ürüggyel eltávozott.

Több óra telt el, de sem Barics, sem Gasparics nem jöttek vissza, ami módfelett nyugtalanította Plavsicsot. Végül is lakatost hivatott, aki kifizette a vas-

kazetta oldalfalát, de Plavsics legnagyobb megdöbbenésére a piros és fekete kendőkben a betett nagy összeg helyett ezer dináros bankjegy nagyságu papírszeleteket talált. Ekkor ébredt csak tudatára, hogy csalók áldozata lett. Azonnal jelentést tett a rendőrségnek, amely a két csaló kézrekerítésére megtett minden intézkedést, de Gasparicsnak és Baricsnak nyoma vesztett. Az országos köröztetésük is eredménytelen maradt, mert Barics és Gasparics akkor már külföldre szöktek.

Már-már feledésbe ment a noviszadi Mozdony-szállóban elkövetett vakmerő csalás, amikor a noviszadi rendőrség bizalmas értesülés alapján arról szerzett tudomást, hogy Barics Jován, a család főtetteje Olaszországban él. Azonnal közölte a rendőrség az olasz rendőrhatalommal Barics pontos személyleírását és kérte a szélhámos letartóztatását. Barics valahogy megneszelte ezt és átszökött Franciaországb. Amikor a noviszadi rendőrség értesült az olaszországi körözés eredményéről, a francia hatóságokkal is érintkezésbe lépett.

Ezévi március huszadikán a noviszadi rendőrség értesítést kapott a nizzai rendőrségtől, hogy a személyleírás alapján Baricsot, aki ott *Sajatovic* Milán néven élt, letartóztatták. A nizzai rendőrség a noviszadi rendőrség kérelmére elküldötte a letartóztatott Sajatovic Milán arcképét és ebben Plavsics Györgye felismerte a körözött csalót.

A noviszadi rendőrség megkeresésére a külügyminisztérium diplomáciai uton kérte Franciaországtól Barics-Sajatovic kiadatását. Csütörtök reggel érkezett meg a francia külügyminisztérium hivatalos értesítése, amelyben közli, hogy *nem tehet eleget a jugoszláv külügyminisztérium kérelmének, mert a büncselekmény, a francia büntetőtörvények értelmében, már elévült és ennek következtében Baricsot szabadlábra helyezték.*

Ezzel a Mozdony-szállóban elkövetett csalás aktái végleg lezárultak.

ták magukat szánni a műtetre, úgy ez annak a jele, hogy a király erőbeli állapota még mindig kielégítő.

A királyné szerdán délelőtt leleplezte a kereskedelmi hajósok háborus emlékművét és rövid beszédet mondott, amelyet rádión az egész országban leadtak. A királyné nyilvános szereplése lényegesen hozzájárult a közönség megnyugtatóhoz a király állapotát illetően. Remélik, hogy a királyi család tagjai Londonban töltik a karácsonyi ünnepeket.

György herceg, a király legújabb fia, aki jelenleg a Bermuda-szigetek körül teljesít egy hadihajón szolgálatot, pénteken fog Newyorkból a Berengária fedélzetén elindulni.

Megkezdtek a noviszadi költségvetés tárgyalását

Az ellenzék sokallja a személyi kiadásokat

Noviszadról jelentik: Noviszad város képviselőtestülete dr. Borota Branislav polgármester elnöke alatt csütörtökön délután kezdte meg a város 1929. évi költségvetésének tárgyalását. A közgyűlés megnyitása után dr. Ilic Radusko disszidens radikális élesen kritizálta a költségvetést, amely huszonkét millió dinár előirányzatot tüntet fel. Főképp azt kifogásolta, hogy szociális célokra és utépítésre mindössze három millió dinárt akar fordítani a város.

— A város a polgárságtól sokat követel, de keveset nyújt — mondotta — holott elsősorban a polgárság érdekeit kellene szem előtt tartani.

Ezután megállapította, hogy a villanytelep, a gyógyfürdő és a Strand R. T. mindössze 333.000 dinár jövedelmet hoznak a városnak, sürgette, hogy a villanytársasággal a város sürgősen módosítsa a szerződést.

Rankovic Milán építészeti igazgató (független demokrata) ironikusan bírálta a költségvetést és sokalta a személyi kiadásokat, amelyek 61 százalékát teszik ki a költségvetésnek. Kijelentette, hogy Beogradban tizenhét miniszterium van és azt sokallják Beogradban, Noviszadon azonban több a miniszter tanácsnok formájában.

Dr. Velickovic-Szvinjarev Miladin kórházi főorvos felszólalásában kijelentette, hogy nem érti, hogy az ellenzék miért kifogásolja a személyi kiadásokat, hiszen épen az ellenzék foglalt állást annakidején a tisztviselőredukció ellen. Ellene van annak, hogy a nemzeti kisebbségekhez tartozó tisztviselőket mellőzzék.

A közgyűlés a késő esti órákban ért véget és pénteken folytatják.

Szubotica költségvetése

januárban kerül a közgyűlés elé

December 28-án tartják meg a legközelebbi közgyűlést

A szuboticaí városi tanács szerdán délelőtt ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a város képviselőtestületének rendkívüli ülését december 28-ikára hívják össze. A *Bácsme gyei Napló* munkatársa a városi képviselők köréből úgy értesült, hogy a jövő évi városi költségvetés nem kerül a december 28-iki közgyűlés napirendjére, mert a városi tanács különböző okokból nem készíthette el a költségvetési tervezetet. A városi tanács azon az állásponton van, hogy mindaddig, amíg egyes anyagi kérdéseket el nem intéznek, nem lehet a költségvetést reális alapon elkészíteni. A legnagyobb akadály a költségvetés elkészítésének az a körülmény, hogy az állami egyenes adókvetés az 1929. évre az új adótörvény alapján fog történni és az lényegesen különbözni fog az eddigi adókvetésektől. *Enekkül lehetetlen megállapítani a községi pótdadó összegét százalékokban.*

A városi tanács új szabályrendeleteket fog hozni a különböző városi illetékekről. A városi illetékeket az új gazdasági helyzettel fogják összhangba hozni és azokat az illetékeket, amelyek túlmagasaknak bizonyultak, le fogják szállítani, az alacsony illetékeket pedig felemelik. A közgyűlés elé terjesztik ezenkívül a városi javadalmi hivatal átszervezéséről szóló szabályrendeletet is, amely már régebben elkészült, de technikai okokból eddig nem kerülhetett a képviselőtestület plénuma elé. Ez a szabályrendelet lényegesen fel fogja emelni a városi közevetvámot.

Egyelőre nem tudni, hogy a városi tanács milyen illetékek felemelését fogja javasolni a képviselőtestületnek, de az illetékek felemelésének máris nagy ellenzék van, különösen a horvát parasztpárt képviselői között.

A december 28-iki városi közgyűlés ezenkívül több képviselőtestületi bizottságot fog választani, amelyeknek lejár a megbízatásuk. Többek között a *közgyűlési bizottság felét is újaválasztják.* A közgyűlés határozni fog a szuboticaí vámpalota felépítésének kérdéséről és módosítani fogja a lakások felmondásáról szóló szabályrendeletet.

A jövő évi városi költségvetés, értesülésünk szerint, csak a jövő év elején, valószínűleg január hónapban kerül a képviselőtestület elé.

Kivették az angol király egyik bordáját

A műtét után kielégítő György király állapota

Londonból jelentik: A jobb tüdőszárnyban felgyülemlett gennyváladék szerencsés lecsapolása után, amelyet az udvari orvosok egyike szerdán délelőtt hajtott végre, megkönnyebbedett György király és Hugh Rigby, a londoni orvosegyetem híres sebésztanára, akit a kezelőorvosok konziliumra hívtak,

előrekeztünk látta az időt a jobb oldali mell feltáráására,

hogy a lobos gennyfészket megnyissa és a váladékot levezesse.

A műtét alatt az egyik bordát eltávolították, hogy a váladék kifolyásának szabad utat nyissanak. A király este 10 óra 50 perckor ébredt fel a narkózisból.

Az egész műtét folyamán a walesi és a yorki hercegné a királynénál voltak, és csak a késő éjjel folyamán hagyták el a palotát. A műtét óta az orvosokon kívül még senki sem mehetett be a király betegágyához, miután kerülni akarják a beteg legsekélyebb fásrasztását. Az eredmény egyelőre minden tekintetben kielégítő és

van remény arra, hogy az infekció terjedését a műtét megakadályozza.

Késő este hat orvos, köztük Hugh Rigby tanár aláírásával jelentést adtak ki, amely így szól: A drenage után öfelsege a király jobbmellén a mellhártyán lévő gennyes góc lecsapolása végett ma este

sikereres műtét történt és a király állapota kielégítő.

Éjjel után újabb orvosi jelentést adtak ki a király állapotáról, amire eddig még nem volt eszt. A bulletin

csak annyit mond, hogy *»Ötelsege állapota eddig kielégítő«.* Hogy

az orvosok a műtét után nagyon aggódtak és az első órákat különösen válságosoknak tartották,

az abból is kiderül, hogy mind a hat orvos, aki jelen volt az operációnál, majdnem éjjelig a kastélyban maradt. Éjjel 12 óra tájban azután öten, köztük sir Hugh Rigby, eltávoztak a palotából és csak az udvari orvos maradt a király betegágya mellett.

A csütörtök reggeli lapok is csak szűkszavú híreket közölnek az operációról, amely este 7 órakor kezdődött és 7 óra 50 percig tartott. A gennyváladék elvezetésére Hugh Rigby tanár gummicsovét vezetett be a jobb mellen a bordák között megnyitott helyen.

Voitak percek, mikor a kezelőorvosok a legvégsőtől tartottak.

Megírják a lapok, hogy a műtét előtt Sir Hugh Rigby tanár kikérte az operációhoz Mary királyné és a walesi herceg beleegyezését.

A *Lancet* című orvosi szaklap szerint a király betegsége nem mutatja a tipikus mellhártya-tüdőlob jeleit. A váladékképződést a tüdő és a mellhártya között szerdán délelőtt fedezték fel és a váladékot este drénezéssel távolították el. Bár a fertőzés pleurális lokalizálása több reményt nyújt, mégis

még hosszú, nehez kiűzelem várható.

Udvari körökben remélik, hogy a műtéttel mégis csak sikerülni fog a fertőzést lokalizálni. Rámutatnak arra, hogy

ha az orvosok a hosszú betegség után rá tud-

Gyors tempóban folyik a tanúk kihallgatása az Erdélyi-ügyben

Gál Jenő védő ismét helyszíni szemle megtartását indítványozta — Morfiumot és „lópasztillát” szedett Forgács Anna

Budapestről jelentik: Az Erdélyi-pör csütörtöki főtárgyalásának megnyitása után Gál Jenő dr. védő három indítványt terjesztett be.

— Az a tiszteletteljes kérés és ez a kérés csak akkor vihető keresztül, ha az ügyész ur is hozzájárul — mondja Gál Jenő — hogy engedje meg a bíróság, hogy a további bizonyítási eljárás során a tanukhoz először az ügyész ur és a védelem intézhessen keresztkérdéseket — a bíróság tagjai s elsősorban az elnök ur csak azután forduljanak kérdésekkel a tanukhoz. A perrendtartás megengedi, hogy a tanukat először a felek kérdezzék ki, ha az igazság felderítése így könnyebbnek látszik.

— Az elnök ur által gyakorolt kérdezői módját a legnagyobb tisztelettel és becsüléssel fogadom, de éppen ezért köteles vagyok világosan megmondani, hogy a bizonyításnak eddigi módját miért tartom sérelmesnek Erdélyi Bélára nézve?

— Az eddigi bizonyítási eljárásnak vezérlő fonalként szereplő gerince a vizsgálóbíró előtt felvett vizsgálati jegyzőkönyvek voltak. Ezek a jegyzőkönyvek azonban a maguk fogalmazásában nem tartalmazzák félreérthetetlen tisztasággal a per anyagát, annak ellenére, hogy ez a per az egész világ jogászai és orvosi társadalma és a művelt nagyközönség érdeklődésének középpontjában áll, ez a per az egész világ sajtója nagy részletességgel tárgyalja.

— A főtárgyalással kapcsolatosan tapasztalhatjuk már, hogy amikor a vizsgálóbíró előtt felvett jegyzőkönyveket a tanúk elé tárta az elnök, a tanúk azt mondták, hogy *ők nem így mondták* a vizsgálóbíró előtt vallomásukat, mint ahogy a jegyzőkönyv tartalmazza. A vizsgálóbíró által felvett jegyzőkönyvben olyan dolgokat találunk, amelyeket az objektív igazságszolgáltatásnak egy nagy perben vezérfonalként elfogadni nem lehet. A magyar vizsgálóbíró, akinek személye iránt egyébként nagy tisztelettel viseltetem, kijelentette, hogy ő

személy szerint meg van győződve arról, hogy Erdélyi Béla gyilkolt.

Egy ilyen bírói kijelentés pedig nem szolgálthatja a pártatlan igazságszolgáltatás munkáját.

— Sőt a vizsgálóbíró ur tovább ment és kijelentette többek előtt, hogy ő végtelenül szerencsétlennek érezte magát, ha Erdélyi Bélát a gyilkosság büntetésében nem ítélné el. Ezért kérem a törvényszéket és az ügyész urat is, hogy az objektívítást szolgálva, járuljanak hozzá és engedjék meg, hogy a tanukat, akiket az elnök ur a vizsgálóbíró által felvett jegyzőkönyv alapján kénytelen kérdezni, először mi: felek kérdezhessük ki és a törvényszék tagjai csak azután kérdezhessék őket.

— Előterjesztésem második része a következő: Kérem a törvényszéket, méltóztassanak elrendelni, hogy továbbra ebben az ügyben kizárólag a felek s a bírói személyek intézhessenek kérdéseket a tanukhoz. A szakértők ne, mert azok nem azért vannak, hogy kérdezenek, hanem, hogy feleljenek.

— Harmadik kérés, hogy

a bíróság küldjön ki egy bírót az osztrák területre, hogy ott, az állítólagos gyilkosság színhelyén szemlét tartson.

Én az osztrák igazságügyminiszterhez fordultam és érdeklődtem, vajjon van-e akadálya annak, hogy egy kiküldött magyar bíró, a törvényszéknek egy tagja hivatalosan is megismerhesse mindazokat a helyeket, amelyek e bűnperben szerepet játszottak. A magam részéről rendkívül fontosnak tartom ezt a kérelmet.

— Fontosnak tartom, különösen Greil osztrák vizsgálóbíró észleleteivel szemben, mert ezeket az észleleteket a legkomolyabb jogászlapok szokatlanoknak és aggodalmat keltőknek tartják.

— A magyar bíróság végezzen közvetlen észleleteket. Állítom, hogy Greil bíró ur észleletei tévesek és megállapításai alkalmasak az igazság teljes félremagyarázására.

Erdélyi Béla lehet morálisan insanit, lehet a társadalomnak értéktelen tagja, lehet, hogy nagyon ebben bűnözött, de megdönthetően bizonyítékokkal akarok szolgálni arra nézve, hogy Erdélyi nem gyilkolt.

A törvényszék ezért ne zárkózzék el bizonyítékain elől. Sohasem történt meg, hogy egy bíró, aki gyilkossági ügyben ítélt, ne látta volna a gyilkosság helyét.

— Ha egy ember élete attól függ, hogy Ausztriában kell megtudni mi az igazság, akkor Ausztriába kell emenni az igazságért. Az igazságnak nincsenek geográfiai határai.

A döntő kérdés mégis csak az, hogy gyilkolt-e Erdélyi Béla?

A többi kérdés csak stafázs, csak mellékes körülmény, mert ennek a drámának sulypontja a millstatti terepen van.

Én nem vagyok kíváncsi többé arra, hogy durva volt-e feleségével Erdélyi Béla, mert én is látom az akkor huszonkét esztendő fiatalembernek fogyatékosait. De mindez nem jelenti, hogy Erdélyi gyilkos volt.

A döntő kérdés hogoztassék ki. Keressük, hogy a huszonkét éves gyerekember megölt-e a nála idősebb és idegileg ép ugy befolyásolt teremtést, vagy sem. Keressük és akkor meg fogjuk látni, hogy Erdélyi, aki most mint gyilkos áll a közvélemény előtt, nem gyilkos. Én ezt bizonyítani akarom. Kérem a törvényszéket, hogy indítványaimat méltóztassék elfogadni.

Temesváry ügyész ellenzi a védő indítványait és azokat a bíróság elutasítja.

Tízezer dollár élet-, huszezer dollár balesetbiztosítás

Ezután megkezdődnek a tanúkihallgatások.

Az első tanu: Frank Sándor a Pátria biztosító társaság pénztárnoka Erdélyi Bélával 1926-ban ismerkedett meg az intézet helyiségében. Forgács Annát látásból ismerte.

— Mit tud Erdélyi Béla életbiztosításáról?

— Egy alkalommal — válaszolja a tanu — a Neiger-ben együtt voltam Klein Andorral. Bejött Erdélyi és Klein Andornak elmondta, hogy a Frankfurti biztosítónál *tízezer dolláros életbiztosítást kötött*. Én kijelentettem: *ne vegye rossz néven, de nem hiszem ezt el*. Ő erre azt felelte, hogy: a kötvény a birtokában van. Felszólítottam, hogy mutassa meg, akkor hiszek neki.

— Miért nem akarta elhinni? — kérdezi az elnök.

— Azért, mert azt hittem, hogy csupán henecegni akart, hogy ilyen értékű és nagyságu biztosítást tudott kötni. Másnap azonban tényleg megmutatta a kötvényt. Nagyon csodálkoztam és nem tudtam, hogy miből tudta kifizetni a rendkívüli magas összegű egy évi díjat előre. Azt válaszolta, hogy a folyószámláját terhelte meg a Frankfurti, majd tanácsot kért tőlem, hogy miképpen kaphatna vissza valamit a díjösszegek jutalék címén. Erre én az üzletszerzőhöz utasítottam. Később arról értesültem, hogy

a biztosítás baleset esetére 20.000 dollár értékű volt.

— Mikor szoktak kölcsönös biztosítást kötni? — kérdezi az elnök.

— Akkor, hogy ha a férj és a feleség is önálló kenyérkeresettel bírnak és ha gyermekek vannak.

Dr. Groág Jenő ügyvéd a következő tanu, aki a Kun András nevére hamisított váltómanipulációkról vall. Maíd dr. Fleischmann László kórházi főorvos, fülspeciálista lép a bíróság elé.

— Honnan ismeri dr. Erdélyit... — teszi fel a kérdést Schadt elnök, de azután észreveszi, hogy a főorvosnak előtte fekvő feljegyzéseiből, amelyben dr. Erdélyi név szerepel, olvassa fel a doktor címet, mire gyorsan kijavítja a kérdést. ...azaz, pardon, honnan ismeri a főorvos ur Erdélyi Bélát?

— Évekig páciensem volt, krónikus fülbaját kezeltem, — hangzik a válasz.

— Forgács Annát nem kezelte?

— Nem, de tudom, hogy ő s feljárt Erdélyivel együtt a rendelőbe.

— Látta Forgács Annát?

— Én láttam egy hölgyet és személyzetem azt mondtotta, hogy az Forgács Anna.

— Elmondotta a személyzete, hogy Erdélyi ott a rendelőben is gorombán, durván bánt Forgács Annával?

— Igen, mondtam.

Ezután a jelentéktelenebb tanukra kerül a sor.

Erdélyi maszkirozta, bajuszt és pofaszakállt rendel

Forgács Antal színművész, a Nemzeti Színház tagja lép ezután a terembe.

— Ön mit tud? — hangzik a rövid kérdés.

— Erdélyi Béla egyszer, tavaly előtt, — válaszolja a tanu — megjelent a Nemzeti Színház kapuja előtt egy fiatalemberrel, megállt és megkérdezte tőlem, hogy *van-e itt fodrász, aki kimaszkírozhatna ezt a fiatalembert, egy 40—44 éves vidéki ur kápcra*. Erre én elvezettem a fodrászhoz.

— Melyik volt az a fiatalember, aki Erdélyi Bélával jött?

A tanu megfordul és rámutat Borsos Ferencre.

Komáromi László fodrász a következő tanu.

— Mit tud ebben az ügyben? — kérdezi az elnök — Forgács ur felhozta hozzánk Erdélyi urat és Borsos urat és arra kértek, hogy Borsos urat maszkírozzam ki.

— Bajuszt és szakállt ragasztott?

— Bajusza már volt — feleli a tanu — de szakállt kellett ragasztanom és... — mondtam rövid gondolkodás után, általános derűtséget keltve — *circa tizenöt évvel kellett megidősítenem.*

Az elnök is mosolyogva teszi fel a következő kérdést.

— Ezt hogy csinálta, csak szakállal és bajusszal?

— Igen és kis puderral.

— Mit mondott Erdélyi, mire kell ez a maszkírozás?

— Azt mondtam, hogy valami mulatságra mennek. Szabó József fodrász a következő tanu.

Vallomásában elmondja, hogy a Vigszínház fodrásza. Erdélyi és Borsos Ferenc jöttek fel hozzá, rendelték egy bajuszt és egy kis pofaszakállt. Erdélyi azt mondtam, hogy csinos legyen, mert lovagláshoz kell és a lovaglász nő is lesz jelen.

Ezután Tihanyi László gyógyszerész kihallgatása következik.

Részletesen elmondja a Papagáj előtt lejátszódott jelenetet.

Erdélyi, aki pofonokkal fenyegette Forgács Annát, egy magánkocsiba tuszkolta Annát és mikor a kocsi elindult, botjával megfenyegetett engem.

**»Dehogy lettem én öngyilkos...«
— mondta Forgács Anna**

A májusi mérgezésről mit tud?

— Azt tudom, hogy egy napon, június eleje lehetett, a Dunakorzón voltam, Forgács Anna Turay Idával ült itt együtt. Nem messze tőlük sétálgatott Erdélyi Busorral. Én megkérdeztem Annát:

— Meg van maga bolondulva, Anna, hogy ilyen számárságokat csinál? Annyi szépség van az életben és maga a fiatal kora ellenére öngyilkos akart lenni?

— Ekkor Forgács Anna hozzám hajolva ezt mondtam:

»Dehogy lettem én öngyilkos, Laci. Egészen más története van ennek...«

— Tovább azonban nem folytathatta Forgács Anna, mert Erdélyi Béla jött elé.

Az elnök több tanúkihallgatása után szünetet rendel el.

Budapest legjobb pártija

Szünet után Klár Viktória iparművésznőt, Forgács Anna rokonát hallgatják ki. Klár Viktória színiiskolába járt együtt Annával, akinek bizalmas barátnője volt. Elmondja, hogy Santelli vívómester a vívótermében ugy mutatta me Erdélyit Forgács Annának, mint Budapest legjobb pártiját. Részletesen beszél Forgács Anna és Erdélyi egymáshoz való viszonyáról. Elmondja, hogy amikor Anna az autó alá akarta magát vetni, Erdélyi ment el Feuerékhez és ott nevetve mondta:

— *Nagyságos asszony, a lánya megőrült, autó alá ugrott.*

— *Talán maga örült meg, hogy ezt nevetve mondta* — válaszolt Feuernek.

Az elnök: Azt mondták önnek, hogy Erdélyi cinikusan nevetett?

A tanu: Bocsánatot kérek: azt mondták, hogy röhögött.

Elmondja azután Klár Viktória, hogy Erdélyi más nőknek is udvarolt, amiről Anna is tudott. Egy alkalommal autójával várta a Budai Szinkör előtt Pártos Klárit. Az előadás után Pártos Klári be is szállt az autóba és Erdélyivel együtt eltávozott. Anna ekkor sirva panaszkodott.

Ezután a májusi mérgezésről beszél a tanu és a következőket mondja:

— Május nyolcadikán el akartam menni Annával bevásárolni és telefonon felhívtam. Erdélyi jelentkezett és azt mondta, hogy felesége alszik. Délben újból felhívtam, mire ismét Erdélyi jött a telefonhoz és azt mondta, hogy Anna rosszul érzi magát, ne zavarjunk. Azt mondtam, hogy elmegyek hozzá, ha beteg, de Erdélyi azt válaszolta, hogy nem komoly a dolog. Én megsértődtem, hogy le akart rázni és dühösen lecsaptam a kagylót. Amikor legközelebb találkoztam Annával, már tul volt a mérgezésen. Azt mondtam, hogy eszeágában sem volt öngyilkos lenni. Ugy mesélte el a dolgot, hogy Erdélyi azt mondta neki, hogy nagyon szeretné, ha egy kissé rendbejönné és azt mondta, hogy vegye be az orvosságot, sőt vegyen be kettőt, hogy biztosan használjon.

»Szegény Béluicm nem tehet róla, hogy az orvosság romlott volt.«

— mondta nekem Anna. A romlott orvosságtól két napig étlen-szomjan, teljes letargiában fektűt.

Az elnök: Tud ön arról, hogy Forgács Anna álmatlanságban szenvedett és veronált szedett?

A tanu: Sokszor aludt nálam, de nem tapasztaltam, hogy álmatlanságban szenvedett volna.

Az ügyész: Nem volt olyan érzése, hogy Erdélyi elhanyagolja Annát?

A tanu: De igen, de Anna mindig igyekezett meglepetni Erdélyit. »Ne gondoljátok — mondta ő — nem olyan rossz fiú Béla, csak üzletileg kellett elmennie.« A májusi mérgezés után panaszkodott Anna, hogy nem bírja már a folytonos éjjeli életet, az éjszakai hajszát. Szívesebben maradna otthon. Egy esetben, amikor Erdélyi Anna előtt beszélt róla cinikus hangon, Anna mentegette urat és azt mondta, hogy azért nevet, mert nagyon ideges. Akkor is nevet, ha bosszankodik.

A titokzatos ló-pasztillák

Minich professzor kérdésére elmondja ezután a tanu, hogy tudomása van arról, hogy Anna valami ló-pasztillát szedett, amelyet azonban darabokra tört, mert

nagyon nagy volt az adag.

Erdélyi: 1925 előtt volt önnél Anna aludni?
— Igen.
— Láttá Anna ágya előtt azt a ló-pasztillát?
— Igen.
— Köszönöm csak ezt akartam kérdezni — mondta láthatólag elégedetten Erdélyi.

A tanut vallomására megesketik, majd a következő tanu kihallgatása előtt még egyszer visszahívja az elnök és a bűnfelek között levő dobozra mutat, de a tanu abban nem tudja felismerni azt a dobozt, amelyből Anna a ló-pasztillát szedte.

Balog Imre dr. ügyvéd Erdélyiek vállalatának csődtömegmondoka, különösen a római üzletekről beszél. Elmondja, hogy Erdélyi Rómából mindig hozott haza pénzt, de igen nehéz feltételek mellett kapta. Azt lehet mondani, hogy megvágta a rómaiakat.

Dr. Studnka ügyvéd után még dr. Rác Sándorné tesz vallomást és kijelenti, hogy Anna azt mondta neki, hogy nagy morfinista volt, de már leszokott a morfiúmról.

Dohnányi Ernő hangversenye Szomborban

Dohnányi Ernő Szomborba hirdett egyetlen hangversenyét — amint azt várni is lehetett — bensőséges, áhítatos zenei örömmünneppé avatta a közönség ebben a városban, amelynek neve az utóbbi időben sajnos, majd minden alkalommal kimaradt a Vajdaságban turnézó, világhíres művészek előjegyző noteszből. Hogy van muzikális közönség Szomborban, azt régen tudtuk, az se volt kétséges egy pillanatig sem, hogy ez a publikum semmivel sem kisebb számu, mint bármelyik más, ebből a szempontból szerencsésebb vajdasági városban, az azonban, hogy ennyi megértés nyilvánult meg a meg nem alkuvó, kristálytisza és nehéz muzsika iránt, valódi meglepetés volt. A közönség, a legelőkelőbb közönség zsufofolásig megtöltötte szerdán este a Szloboda-szálló nagytermét és egész este nem fogyott ki a tetszésnyilvánításokból.

A publikum a lelkesedés forrásával töltötte meg a hangversenytermet és minden szám után frenetikus ünneplésben részesítette Dohnányit, aki dus, változatos műsorral, hiánytalan díszpözióval és fokozott művészi kedvvel hálálta meg a megértő fogadtatást.

Talán nincsen ma nagyobb mestere a zongorának Dohnányi Ernőnél. Mindenhol, exponált, felfokozott igényű és válogatós publikummal rendelkező zenei centrumokban is pirosbetűs napot jelent a hangverseny-naptában egy-egy Dohnányi-koncert, maradandó zenei élményt jelentett természetesen Szomborban is és ebben nem kis része van a művész pompásan összeválogatott műsorának.

A program első részében Beethoven C-dur szonátáját, Chopin néhány csodálatos szélességeiben ömlő tékozló invencióju zongoradarabját, Schubert Moment Musicalját, valamint az osztrák zeneköltő Valses nobles-et interpretálta, ez utóbbit a maga átírásában. Talán Beethoven duzzadó erejű tolmácsolásában volt a legnagyobb, bár Schubert meleg, gazdag formanyelvét, Chopin időálló, csodálatos melódiákba zsufoolt ötletességét is a konzsenialitás felkiáltójeleivel hangsúlyozta ki.

A második részben egy Liszt legendát és Lámó Dohnányi darabot hallottunk: Különösen a saját szerzeményeinek interpretálásával váltott ki a művész szinte pillanatonként kirobbanó tetszést. A Pastorale egyike a legszebb Dohnányi daraboknak, a vallásos áhítat, a magasratekintő fönség és a játszi hópehelyhangulatok bravuros zenébeömlése ez a pászorjáték Dohnányi, a szerző itt a zsenialitás szeremesés pontján találkozott Dohnányival az interpretátorral. Fekében messzire dobta magát a virtuozitás csillogó ek-szereit és a mesés egyszerűség a hangszert egyetlen lehetőségeivel egybeforró formanyelv adók meg jätökének lenyűgözö hangulatát.

A közönség tombolya követelte a ráadásokat és minden szám után perecekig tapsolta a művészt.

Dr. Szántó Miklós

Öngyilkosságot kísérelt meg a csaló francia szenátor

Az állami tébolydába szállították Klotz szenátort

Párisból jelentik: Klotz szenátort az ügyészség utasítására csütörtökön a magánelmeógyógyintézetből, ahová felvettette magát, az állami elmeógyógyintézetbe szállították át. Amint a szenátus tudomásul vette a volt pénzügyminiszternek a mandátumáról való lemondását,

Klotz szenátort azonnal le fogják tartóztatni.

Hogy Klotz mennyire tudatában van helyzete komolyságának bizonyítja az, hogy az állami tébolydába való szállítása közben öngyilkosságot kísérelt meg. Szándékát azonban nem hajthatta végre, mert őrei lefoglák.

TÖZSDE

Zürich, dec. 13. (Zárlat.) Beograd 9.1375, Páris 20.29, London 25.19, Newyork 519.20, Brüsszel 72.175, Milánó 27.19, Madrid 84.30, Amszterdam 208.55, Berlin 123.76, Bécs 73.075, Szófia 3.75, Prága 15.39, Varsó 58.20, Budapest 90.55, Bukarest 3.12.

Beograd, dec. 13. (Zárlat.) Páris 223.38—221.38, London 276.75—275.67, Newyork 56.94—56.74, Brüsszel 792—789, Zürich 1097.10—1094.10, Milánó 298.80—296.80, Amszterdam 22.88—22.82, Berlin 1354—1357, Bécs 802—799, Prága 169.02—168.22, Budapest 9.93—9.10.

Zagreb, dec. 13. (Zárlat.) Páris 221.38—223.38, London 275.67—276.47, Newyork 56.74—56.94, Zürich 1094.10—1097.10, Trieszt 296.95—298.95, Berlin 1354.75—1357.75, Bécs 799.05—802.05, Prága 168.22—169.02.

Szombori terménytözsde, dec. 13. Buza bácskai vasut 237.50—240, rozs bácskai vasut 230—235, zab bácskai vasut 237.50—242, árpa takarmányi 64—65 kg. 247.50—252.50, tavaszi 67—68 kg. 270—275, Baranya 69—70 kg. 280—285, ujtengeri csöves 232.50—237.50, bab orig. 800—820. Lisztek: Ogg 345—355, Og 345—355, kettes 325—335, ötös 305—315, hatos 265—280, hetes 245—260, nyolcas 205—215, korpa finom 180—185. Irányzat: csendes.

Noviszdai terménytözsde, dec. 13. Buza bácskai, felsőbácskai 79/80 257.50—262.50, szerémi 79/80 kilós 240—242.50, buza hajó Tisza IV. 79/80 kilós R. K. 252.50—257.50, buza hajó Begej III. 79/80 kilós R. K. 250—254, bánáti paritás Vrsac 79/80 kilós 234—236. Árpa bácskai, szerémi és bánáti 65 kilós 255—260, bácskai tavaszi 68/69 kilós 285—290. Zab bácskai, szerémi és szlavóniai 240—245. Tengeri bácskai uj 232.50—237.50, bácskai uj XII.—I. 237.50—242.50, bácskai III.—IV. 270—275, bácskai III.—IV.—V. 272.50—277.50, bácskai IV.—V. 277.50—282.50, bácskai szárított 262.50—266, szerémi uj 235—240, szerémi szárított 262.50—265, szerémi uj XII.—I. 237.50—242.50, szerémi III.—IV.—V. 277.50—282.50. Liszt Ogg és Og 342.50—352.50, 2-es 322.50—332.50, 5-ös 302.50—312.50, 6-os 265—275, 7-es 255—265, 8-as 205—215. Korpa bácskai, szerémi jutassákban 177.50—182.50. Irányzat: állandó. Forgalom: 170 vagon.

Budapesti gabonátözsde, dec. 13. Határidőzlet: márciusra 25.28—25.52, zárlat 25.30—25.32, májusra 26.18—26.42, zárlat 26.20—26.20, rozs márciusra 24.32—24.54, zárlat 24.34—24.36, májusra 24.90—25.04, zárlat 24.96—24.98, tengeri májusra 28.14—28.38, zárlat 28.26—28.28, júliusra 28.28—28.46, zárlat 28.34—28.36. Készárnyiac: buza 24.45—25.50, rozs 22.85—22.95, takarmányárpa 25.10—25.70, sörárpa 26.50—28, köles 26—26.50, repce 45.50—43.50, tengeri 25—26.30, zab 26.15—26.70, korpa 18.25—18.30.

Bécsi pótvásár, dec. 13. (Josef Saborsky & Söhne, Wien, St. Marx jelentése.) Felhajtás: marha 267, zsirsertés 153, hussertés 357. Irányzat változatlan

Liverpooli terménytözsde, dec. 13. (Zárlat.) Buza december (9 sh. 0 és fél d.) 9 sh. 0 és fél d., márcus (9 sh. 1 és fél d.) 9 sh. 2 egyenleád „, május (1 sh. 2 d.) 9 sh. 2 ötnyolcad d., július (9 sh. 3 egyenleád d.) 9 sh. 3 hétnyolcad d.

Vizállás

A noviszdai hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mai állása a következő: Duna: Bezdán 204 (—8), Apatin 274 (—2), Bogojevó 265 (—5), Noviszdai 195 (—8), Zemun 200 (—8), Pancsevó 174 (—2), Szmederevó 260 (—0), Orsava 218 (—12). Dráva: Oszijek 80 (—6). Száva: Zagreb 36 (+70), Bród 380 (+52), Mitrovica 302 (+2), Beograd 140 (—0). Tisza: Senta 45 (—11), Becsej 50 (+4), Titel 202 (+2).

Karácsonyra

minden háziasszony

csak Ruff-csokoládét vásárol

HIREK

VÁROSI SZÍNHÁZ. Kedd, december 18-ikán: A bécsi Heiburg-kapelle énekkarának hangversenye. Jegyélővétel csütörtök, december 13-ikától.

*

— A királyi család szlavája. Beogradból jelentik: Öfelsége Alekszandar király és a királyi család csütörtökön ünnepelte házi védszentjének Szent Andrásnak ünnepét. Reggel istentisztelet volt az udvari kápolnában, amelyen az egész királyi család résztvett. A misét Dimitrije patriárka celebrálta. Dél előtt Öfelsége fogadta a kormány tagjainak, a helyőrség és a gráda parancsnokának hódotát, míg a többi előkelőségek a marsalátuson a látogató könyvbe írták nevüket.

— Sztipics Károly szubotical polgármester Noviszdán. Sztipics Károly dr., Szubotica város polgármestere, aki jelenleg szabadságon van, csütörtökön Noviszdára utazott. A polgármester csütörtökön este tért vissza Szuboticára.

— A román extrónörökös Bécsben? Bécsből jelentik: Bécsben az a hír terjedt el, hogy Károly román extrónörökös Lupescu Helén asszonnyal Bécsben tartozkodik. A rendőrség nyomozást indított, de nem akadt az extrónörökös nyomára. Tény az, hogy Károly hirtelen eltűnt Belgiumból és nem lehetetlen, hogy észrevétlenül osztrák területre lépett.

— Bírósági kinevezések. Noviszdáról jelentik: Az igazságügyminiszter Sztajnic Bogoljub sztaribecseji járásbírósi jegyzőt hasonló minőségben Noviszdára helyezte át. Klinovskij Pavle, kikindai törvényszéki bírót Öfelsége a király a kikindai járásbírósi vezetőjévé, Visnjevski Gavriilo noviszdai felebbviteli bírósági jegyzőt a noviszdai járásbírósihoz bíróvá, Humanov Bogdán, kikindai törvényszéki jegyzőt a kikindai törvényszékhez bíróvá, Vukovics Petar végzett jogászt a dáradi járásbírósihoz jegyzővé, Vuksevics Petar végzett jogászt a sztaribecseji járásbírósihoz jegyzővé nevezte ki és Branics Vojislav kikindai törvényszéki bírónak állásáról való lemondását elfogadta.

— Időjárás. A Meteorológiai Intézet jelenti: Változóköny, szeles, hidegebb idő várható havazással.

— Hahn Róbert dr. vasutügyi minisztert választották meg Svájc elnökévé. Bernből jelentik: A szövetségtanács csütörtökön választotta meg a svájci államszövetség elnökét az 1929. évre. A leadott 182 érvényes szavazat közül 178 Hahn Róbert dr. vasutügyi miniszterre esett, aki már 1922-ben is elnök volt a svájci államszövetségnek. Dr. Hahn 1914-től 1918-ig Svájc berlini követe volt. A köztársasági elnök helyettesévé Schreurer hadügyminisztert választották.

— Házkutatások és letartóztatások Zagrebban. Zagreből jelentik: Szerdán éjjel a zagrebi rendőrség házkutatást tartott a horvát jogpárt ifjusági szervezeteinek helyiségében. A rendőrség megérkezésekor a helyiségben tizenkét fiatalember volt, akiket megmozdítottak, majd átkutatták a helyiséget és több iratcsomót lefoglaltak. Ugyancsak szerdán éjjel házkutatást tartottak egy Rotter nevű ember lakásán, ahol szintén mindent átkutattak, Bzik Mijót, az ifjusági szervezet kiadóhivatali tisztviselőjét letartóztatták. Biljan Mile volt rendőrkapitány letartóztatásával kapcsolatban újabb letartóztatások is történtek. Hír szerint Biljant államellenes összeesküvéssel vádolják.

— Gandi olasz külügyl államtitkár január elején Athénbe utazik. Rómából jelentik: Gandi olasz külügyl államtitkár Angorából visszaérkezett Rómába és törökországi utjáról nyomban jelentést tett Mussolininak. Az államtitkár a török külügyminiszternek Mussolininál tett látogatását viszonzta, Gandi január elején Athénbe utazik és Venizelossal fog fontos tanácskozássokat folytatni.

— Hegyomlás Olaszországban. Milánóból jelentik: A hetek óta tartó esőzések következtében az Abruzzókban borzalmas hegyomlás történt, amelynek emberáldozata is van. Egy hatalmas sziklatömb a Nongro völgyében tíz parasztházat betemetett. A katasztrófának két halottja és sok sebesültje van. Az anyagi kár másfél millió líra. A hegyomlás még tart és állandóan óriási sziklatömbök zuhannak le a völgybe.

Szerbiai, boszniai és szlavóniai

PRÉSELT SZÉNA

kitünő minőségben, nagy tételekben

E L A D Ó

Szállítás az ország minden részébe valamint kivételre a külföldre is vagon- és hajótételekben. Árakkal és szállítási feltételekkel készségesen szolgálunk

„PRIVREDA“ A. D. BEOGRAD

Heregovačka ulica 7. — Telefón 29—30.

Távirateim: PRIVREDA

MEGALLOHELY

A NOBEL BÉKEDIJAT nem adják ki az idén. A díjkiosztó bizottság Stockholmban tartott ülésén kénytelen volt megállapítani, hogy a nagy békejuttatóknak ebben az esztendőben nem akadt méltó várományosa. Nem akadt senki, aki az igazság tudatának időálló páncéljában, az akarat törhetetlen damaszkuszi pengéjével legalább egy tessék-lássék eredmény könnyű sebesülését, ejtette volna a háborús eszme lapos homlokán.

Mert mi mást jelenthetne ez a világgá vallott meddőség?

Nobel dinamitot gyártott, amellyel sziklákat és alagutakat robbantottak, a Nobel-díj ugyalszik nem robbant se sziklákat, se alagutakat, még — téveszméket se. A szép summára rugó svéd koronákat most a tőkéhez csatolják és — várnak. Talán a jövő évben. Talán a jövő évben belovagol a Békesség félcem és gáncs nélküli lovagja a pohányos akták, szerződések és a süketnéma megállapodások dűledező archívumába.

Az olvasó megállapítja, hogy az egész nem volt nobel eljárás ettől a Nobel bizottságtól. Az olvasónak eszébe jut Kellog az ő ideimotit paktumával, eszébe jut a geni szimfonikus zenekar, amely mindig, minden hangszeren és minden fekvésben a békét fuvólázza.

— Locarno — mondja a polgár és csóválja a fejét a Nobel bizottság eljárásán.

— Thoiry — mondják a még vérmesebbek és szintén rossznak.

— Kellog, meg az ő egyezménye — reklámlának a tárgyalások. — Hogyan, hát ezek mind nem érdemlik meg?

Hát. Ugyalszik, igenis nem érdemlik meg. Kellog a régi, de arany kiszólást imigy reformálta meg: Ha békét akarsz, készülj a békére. Most, a mellőztetés éretének kesernyészájával, a vele történt igazságtalanság vélt magaslatairól valószínűleg ekképen fogja módosítani a szólásmondást:

— Ha békét akarsz, ne készülj a Nobel-díjra.

A meglepetés valóban nem mindennapi. Sokan várták, hogy az Egyesült Államok apostoli, külügyi államtitkára megkapja a Nobelt.

Nem kapta meg.

Lehet, hogy igazságtalanság történt vele. Lehet. Részéről egyébként annak a Tóni nevű szabotcai kisfiúnak utálnám át a svédkoronát, akit a minap esodáltam meg éppen. Ezt a Tónit inzulálták. Arculiázták az ellentanoncok. Tóni bár szintén ötdömagával jelent meg a tett színhelyén, nem tekintette casus bellinek a dolgot. Sőt. Csittította a pajtásait.

— Hagyjuk a bűdösöket — jelentette ki dagadt arccal és leynult.

A társak az első pillanatban nem értették a dolgot, de azután meglátták a sarkoa a rendőrt.

— Ja ugy! — És már értették.

Talán ez a rendőr hiányzik Genfben is. Ha lenne ilyen, talán békét hagynának már egyszer ennek a — békének.

(de. jó.)

— Halálos szerencsétlenség a kufurásnál. Títelről jelentik: Szerdán délelőtt halálos szerencsétlenség történt Títelben. Schumacher József harmincegy éves kufurómester harminc méter mélységben egy kut elkészítésénél dolgozott. Schumacher egy nagy vödört megtöltött kiásott földdel, majd a lebesajtott kötélre akasztotta. Fönről megkezdék a vödör felhuzását, a kötél azonban elszakadt és a súlyos edény a kufuró fejére esett. A szerencsétlen ember azonnal meghalt. A halálos baleset ügyében megindították a nyomozást annak kiderítésére, hogy a kötél elszakadásáért terhel-e valakit felelőség.

Orvosi hír. Dr. Jovanović Djura noviszadi gyermekorvos tanulmányutjáról visszaérkezett és újból folytatja a rendelést Grčkoškolska ul. 5.

— Megkezdődnek az előadások a zagrebi egyetemen. Zagreből jelentik: A zagreb egyetemen szerdán megkezdődtek az előadások. Az egyetemi hallgatók, mint ismeretes, hétfőn gyűlésükön kimondották, hogy szerdán befejezik a sztrájkot, mert súlyos következményekkel járhatna, ha a diákok nem látogathatnák a praktikus előadásokat. Szerdán a legnagyobb rendben megkezdődtek az előadások az összes fakultásokon.

Halálozás. Goldberger Mór 59 éves korában rövid szenvedés után folyó hó 12-ikén meghalt. Temetése 14-ikén délelőtt 9 órakor lesz Csonoplyán.

Aki friss és egészséges akar lenni és nem akarja, hogy kemény legyen a széke, folyton fájjon a feje és hőre tele legyen mindenféle pattanással, az igyék hetenként egyszer-kétszer reggelizés előtt 1 pohár természetes »Ferenc József« keserűvizet. A hadikórházakban vézett orvosi megfigyelések szerint a Ferenc József vizet a súlyos beteg is szívesen használta, mert ez minden kellemetlenség okozása nélkül biztosan hat. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

— A budapesti földművelésügyi miniszterlumban öngyilkos lelt egy nyugalmazott altiszt. Budapestről jelentik: Csütörtök délben a földművelésügyi miniszterium harmadik emeletéről az ablakon keresztül az udvarba vetette magát Borsos Gyula hatvankétéves nyugalmazott földművelésügyi miniszteriumi altiszt és szörnyethalt. Borsos Gyulát már hat évvel ezelőtt nyugdíjazták, de azóta is gyakran bejárt a miniszteriumba kispesti lakásáról és volt kollégáival elbeszélgetett. Most is kedélyesen beszélgetett volt kártyársával és senki sem gondolta, hogy az öngyilkosság gondolatával foglalkozik.

— Szubotcai betörök a felebbviteli bíróság előtt. Noviszadról jelentik: Jankula Andrija és Novaković Sztevan szubotcai napszamosokat azzal vádolta az ügyészség, hogy ezévi február tizenhetedikén Tavanakuton, behatoltak Tekelija Veca házába és a lakását kifosztották. A szubotcai törvényszék Jankulát egy évi fogházra, Novakovićot két évi fogházra ítélte. A felebbviteli bíróság csütörtökön helybenhagyta az ítéletet.

A visszatartó izü csukamájolaj helyett ma már kizárólag

JEMALT

adható, mert ez nem más, mint egy jólel por, amely szárazon és tejbe keverve is beadható a gyermekeknek. A Jemalt Dr. Wanderfelle malina kivonathól szavatoltan 30 százalék csukamáj hozzáadásával készül és a legjobb szer azoknak, akik a községes csukamájat nem tükik vagy undorral tudják bevenni. Kapható minden gyógyszerárakban és drogériákban kis dobozzal 25 dinárért és nagy dobozzal 42 dinárért.

— A szubotcai szerb nőegylet karácsony másnapján tartja meg teadélutánját. A szubotcai szerb nőegylet, mint jelentették, elhatározta, hogy teadélután rendez. A teadélután nem december 16-ikán, hanem december 26-ikán délután négy órakor fogják megtartani hangversennyel egybekötve a Bárány-szálloda külön termében.

— Ítélet a galaci kommunistaperben. Bukarestből jelentik: A galaci monstre kommunista perben szerdán hirdették ki az ítéletet. Eszerint Kahána Mózeset hét évi, Tirin utászkatonát nyole évi, Auerbach Zsenit hat évi, Lázár Jakobot pedig nyole évi fegyházra ítélték, míg a többi vádlottat egytől hat évig terjedő börtönbüntetéssel sújtották. Ezenkívül néhány külföldön élő vádlottra in contumaciam tíz-tizenöt évi fegyházbüntetés szabtak ki.

HOTEL ROYAL (BEOGRAD)
Kralja Petra 70. Telefon 55-27
Elsőrendű szálloda, legmodernebb komforttal
Szobák 50 dinártól kezdve

— Daruváron nincs felszerelése a tüzoltóságknak. Daruvárról jelentik: Szerdán éjszaka veszedelmes tüz pusztított Doljanin községben. Kovácsévics István földbirtokos háza az egész idej terméssel együtt teljesen leégett. A községben nemrég alakult meg a tüzoltóegyesület, melynek még nincs felszerelése. A község lakossága csak nagy nehezen tudta a tüzet lokalizálni és a szomszédos házakat a tüzvészektől megmenteni. A kár több mint százezer dinár.

Háztartások! Mindenki saját érdekében használja ki és vásároljon a még nyole napig tartó Barzel vaskereskedés olcsó háztartási kllitásban.

— Kulturdélután Topolán. A topolai kultúregyesület sikerült kultur délutánt rendezett művészi műsorral. A Weber-zenekar hymnusza után Barys Viktor római katolikus plébános, a kulturbizottság alelnöke mondott megnyitó beszédet, majd Szepessy Jenő bankigazgató, a kulturbizottság társelnöke ismertette a kulturbizottság célját. Szepessy beszéde után Hajtmann Paula szavalt több verset, utána pedig dr. Fenyves Ferenc, a Bácsmegyei Napló főszerkesztője tartott érdekes felolvasást Rákosi Viktor irodalmi munkásságáról. Nagy sikert ért el dr. Gerovics József énekzenéje is, amelyet Pataki Maca kísért zongorán. Végül a Weber-zenekar operarészleteket játszott. A kulturdélután közönsége lelkesen megtapsolta a műsor szereplőit.

— »A mi rendőrségünk.« Noviszadról jelentik: A »Pancevac« című pancsevői lapban az elmúlt év júniusában »A mi rendőrségünk« címmel egy cikk jelent meg, amelynek egyes kitételeit Jociés Jenő pancsevői rendőralkapitány sértőknek találta magára nézve és sajtópört indított a cikk szerzője, Knezevics Bránko pancsevői ügyvédjelölt ellen. A pancsevői törvényszék annak idején rágalmazásban és becsületsértésben mondotta ki bűnösnek a cikk szerzőjét és kétszáz dinár fő, valamint háromszáz dinár mellékbüntetésre ítélte és háromezer dinár kártérítés megfizetésében is elmarasztalta. A felebbviteli bíróság, amely másodfokon tárgyalta az ügyet, megsemmisítette a törvényszék ítéletét és Knezevics Bránkót felmentette. Semmiségi panasz folytán került az ügy csütörtökön a noviszadi semmitőszék elé, amely helybenhagyta a felebbviteli bíróság felmentő ítéletét.

— Kiténtetett postások. Noviszadról jelentik: Öfel-sége Alekszandar király újabban a következő postai igazgatósági főtiszteket tüntette ki: a Szent Száva-rend ötödik osztályával Szadiés Milán inspektort, Dominis Ferenc inspektort, Kvien Guido inspektort, Ivancsics Iván osztályfőnököt, Jovanovics Milán zemuni, Grgics Sztevan becskeréki, Zorics Toma apatini postafőnököket és Badzovics Sztaniszlávot, a vrsaci technikai szekció főnökét. Arany éremmel tüntette ki Öfelsége Vrga Mária oszjeiki hivatalnoknót Kovács Dragica bogojevói postamesternót és Timpauer Gyula szubotcai vonallélvigyzót.

Angol harisnyák a legnagyobb választékban és legolcsóbban Klein Jenőnél, a Harisnyakirálynál Noviszadon, Velikibeckerekén és Szentán.

— Autókarambol Budapesten. Budapestről jelentik: Az Andrássy ut és a Bajza ucca sarkán csütörtök délután negyedháromkor összeütközött a 61314. számú autótaxi a 2285. számú magánautóval. A magánautóban dr. Schuster Gyula orvos ült, aki a fején súlyos sérülést szenvedett. A megsérült orvost kórházba szállították és a rendőrség megindította a nyomozást annak megállapítására, hogy a szerencsétlenségért terhel-e valakit felelőség.

— Csalással vádolt szubotcai kereskedők. Noviszadról jelentik: A noviszadi törvényszéken csütörtökön tárgyalták Spitzer Sándor és Simonyi Vilmos szubotcai kereskedők bünygyét. Spitzert és Simonyit avval vádolta az ügyészség, hogy Penz Márton és Rellinger Ferenc palánkai lakosoktól 5000—5000 dinárt csaltak ki azzal az ürüggyel, hogy a sorozóbizottságokkal fennálló jó összeköttetések segítségével megszabadítják őket a katonaságtól. A bizonyítási eljárás befejezése után a bíróság bizonyítékok hiányában felmentette a vádlottakat.

— Királysértés gyanuja miatt letartóztattak egy kulai gazdálkodót. Noviszadról jelentik: A kulai csendőrség letartóztatta Novákov Sztevan kulai gazdálkodót, aki ellen királysértés gyanuja merült fel. Novákovot beszállították a noviszadi ügyészség fogházába.

— Betérés Palánkán. Palánkáról jelentik: Csütörtökre virradó éjjel ismeretlen tettesek behatoltak Porotszki Makszim palánkai gazdálkodo lakásába és onnan nagymennyiségű aranydukátot, valamint tízezer dinár készpénzt vittek el. A rendőrség a tettes kézrekerítésére erélyes nyomozást indított.

— Baráti szerződés Görögország, Olaszország és Románia között. Athénből jelentik: A görög kamara külügyi bizottsága jóváhagyta az Olaszországgal és Romániával kötendő barátsági és megneemtámadási szerződésekről szóló jelentéseket, amelyek most ratifikálás végett a kamara elé kerülnek. A két barátsági és megneemtámadási paktumot a jövő héten fogja tárgyalni a kamara.

Orvosi hír. Dr. Tessényi Béla műtősebész, a budapesti Szent János-kórház sebészeti osztályának volt asszisztense, orvosi gyakorlatát Novi Vrbászon, Kralja Petra 396. sz. alatt megkezdte.

— Három vasuti szerencsétlenség Románában. Bukarestből jelentik: Hagieni közelében összeütközött egy petróleumszállító vonat és egy tehervonat. A petróleumszállító vonat hat kocsija kisiklott, négy feborult, a tehervonat négy kocsija pedig pozdorjává tört. A mozdonyok súlyosan megrongálódtak s a pályatest ötven méter hosszúságban annyira tönkrement, hogy a forgalmat csak átszállással lehet lebonyolítani. A tehervonat egyik fékezője meghalt, egy másik vasutas pedig súlyosan megsebesült. Dealul-Spirei állomás mellett is történt hasonló összeütközés; öt petróleumtartálykocsi felborult, tartalma kiömlött, két üres kocsi pedig összetört. Emberéletben nem esett kár, az anyagi kár azonban meghaladja a félmilliót. Tighina közelében egy személyvonat valamennyi kocsija kisiklott. Emberéletben nem esett kár.

— Kétezer márka pénzbüntetésre ítélte a bíróság ismeretlen elkövetőt Georg Gross karikatúristát. Berlinből jelentik: A charlottenturgi bíróság szerdán tárgyalta Georg Gross rajzolóművész és karikatúrista istenkáromlási bűnperét. Az ügyészség nemcsak a grafikuszt ültette a vádlottak padjára, hanem az inkriminált rajzok, illetve illusztrációk kiadóját, Wieland Herzfeldet is. A törvényszéki tárgyalótermet zsúrolásig megtöltötték a kommunista Georg Gross elvtársai s a berlini művészvilág sorából kikerült érdeklődők. Az államügyészség egy rajzmappa három lapja miatt emelte az istenkáromlás vádját. A rajzokat Georg Gross Hasek európai hírvé mívének, a Svejknek illusztrálásául rajzolta. Az egyik inkriminált rajz Jézus Krisztust ábrázolja a kereszten, fején gázmaszkkal és lábain katonacsizmákkal. A másik két rajz hasonló témájú. Georg Gross kijelentette, hogy rajzaiért teljes felelősséget vállal, de nem az Istent akarta kigunyolni és gyalázni, hanem az egyházat és képviselőit. Hangsúlyozta, hogy nem áll politikai propaganda szolgálatában. Vádlottarsa, Herzfeld szintén vállalta ugy a törvényes, mint az erkölcsi felelősséget. A mű kiadásánál kizárólag művészi szempontok érvényesültek. A bíróság kétórás tanácskozás után hozta meg ítéletét és a vádlottakat két-kétezer márka pénzbüntetéssel sújtotta. A Jézust Krisztust ábrázoló s az egyházat kunvoló rajzot a bíróság elkoboztatta.

KÖZGAZDASÁG

Viaszgyertya helyett villamosgyertya. Aki a szabadonégy gyertyalánggal könnyen gyuló anyagok közelébe megy, azt általában könnyelműnek és megfontolatlanak tartják. Pedig ezt a könnyelműséget minden évben megismételjük, amikor a karácsonyfát égő viaszgyertyákkal tüzeljük tele. A fenyő gyantatartalmánál fogva friss állapotban is igen gyúlékony és ha a szobában kiszárad, gyúlékonysága csak fokozódik. Általánosan ismert, hogy a karácsonyfák évente sokszor tüzvész okoznak. Ha ez nem is terjed át az egész lakásra és ha nem is okoz emberhalált, minden esetben nagyon zavarja az ünnep örömeit és többé-kevésbé nagy anyagi kárt is okoz. Nyíltan meg kell végre mondani, hogy a karácsonyfát égő gyertyáival az ünnep egész ideje alatt állandó veszélyforrása. Az elmaradhatatlan viaszcspepek is már sok szép ajándékot és finom asztalterítőt tettek teljesen tönkre. Már évek óta megkísérelték, hogy a tűzveszélyes viaszgyertyákat tűzálló izzólámpákkal pótolják. Utóbbiak eddig főleg azért nem lettek népszerűek, mert nem emlékeztettek a karácsonyi gyertyák megszokott képére, amelytől nem szívesen válik meg az ember. Mindez a kifogás azonban elesik azoknál az izzólámpáknál, amelyek úgy külső formájukban, mint világító hatásukban is a megtévesztésig hasonlítanak a karácsonyfát viaszgyertyáihoz. Ezek a lámpák az új Osram-karácsonyfáégek, amelyek minden szüzletben kaphatók.

Osziyek hetven millió dináros kölcsönt vesz fel. Osziyekről jelentik: Az osziyei városi képviselőtestület a legutóbbi ülésén elhatározta, hogy hetven millió dináros kölcsönt vesz fel a zagrebi pénzügyintézetektől. A kölcsön megkötésének letárgyalására bizottságot delegáltak.

Próbaszántás Csurigon. Vasárnap, december 9-én megtartott próbaszántás keretében szép számú közönség előtt került bemutatásra a Lanz-gyártmányú Nagybulldog-nyersolajtraktor. A próbaszántáson megállapítást nyert, hogy ez a traktor nehéz, kötött, átlátszó talajon óránként 1300 négyzetlét szánt fel 10 coll mélységben háromvasu ekével. A traktor üzemanyagfogyasztása teljesen megfelelt a gyár által garantált mennyiségnek. A próbaszántás után közkívánatra vontatási próbát tartottak és a Nagybulldog egy 40 métermázsas súlyú cséplőgépet a legnagyobb sárban harmadik sebességgel, óránként 5½ km. teljesítménnyel, a legnagyobb könnyedséggel húzott el. A bemutatón az a vélemény alakult ki, hogy a Lanz-féle Nagybulldog-traktor valamennyi eddig ismert traktor között a legtökéletesebb szerkezetű, a kezelése végtelen egyszerű, teljesítménye az összes eddigi eredményeket túlszárnyalja, üzemanyagfogyasztása hihetetlenül minimális. Ezeket a tényeket azok a nagy számban megjelent gazdák is igazolják, akik más gyártmányú traktort vásároltak.

Egy és fél milliárd dinár passzívával fog zárulni az idei külkereskedelmi mérleg. Beogradból jelentik: A statisztikai hivatal közlése szerint szeptember hónapban a kivitel 447.182 tonna volt 692.292.649 dinár értékben. Októberben 430.821 tonna 666.068.314 dinár

értékben. Az október havi kivitel 69.394 tonnával és 20.342.694 dinárral több volt, mint elmúlt év októberében. Ez év októberben a szeptemberi kivitelhez hasonlítva, különösen a buza, liszt, gyümölcs, ópium és cement-export csökkent és emelkedett a szárított szilva, gyümölcslisz, kender, tüzifa és épületfa, ólom és a nyersréz kivitele. Ez év első tíz hónapjában 3.776.462 tonna volt a jugoszláv export 5.233.012.898 dinár értékben. A múlt év első tíz hónapjában 3.614.203 tonna 5.249.672.340 dinár értékben volt a kivitel. Ebben az évben tehát 162.199 tonnával, 4.49 százalékkal volt több az export, de értékben 0.30 százalékkal, 16.059.942 dinárral kevesebb. Az adatok alapján közgazdasági szakértők úgy vélekednek, hogy a külkereskedelmi mérleg ebben az évben is passzív lesz és a passziva hozzávetőleges számítás szerint másfél milliárd dinárt fog kitenni.

A beogradi kerületben az autózvizsgálatot Veliki-beckereken tartják meg. Szentáról jelentik: Évek óta a rendőrségek, majd a rendőrségek és a főszoabiro-ságok vizsgálták felül évenként kétszer december és július hónapban az autót. A főispán legújabb kiadott rendelete értelmében ezentúl az egész tartományból Veliki-beckerekre kell vezetni az autót, autóbuszokat és a vizsgálóbizottság, melynek elnöke dr. Zubkovic Pavle jogügyi referens, tagjai pedig Popovic Jovan beckereki mérnök, az Inspekcija Rada főnöke, dr. Dimitrijevic Tihmir rendőrfőkapitány és egy soiför, akit a bizottság elnöke kinevez. Beckereken tartja meg az autók felülvizsgálását. Csupán Senta, Sztarakanizsa, Novakanizsa és járásaik területéről lehet az autót Szentára vinni, ahol az autótulajdonosok kérésére a bizottság kiszáll Beckerek-ről és Szentán tartja meg az autózvizsgát. A legelső ilyen vizsgálat december huszadikán lesz.

A postahivatalok adják ki ezentúl a rádióengedélyeket. Noviszadról jelentik: A posta- és táviradaügyi miniszterium arról értesítette a postagazgatóságokat, hogy a rádióforgalom megőnyítése érdekében ezentúl a rádióengedélyeket minden postahivatal megadhatja. Az engedélyek kiadása ezentúl nem a postagazgatóságok, hanem a postafőnökségek hatáskörébe fog tartozni.

Az új üzleti évre szükséges
**ÜZLETI
KÖNYVEKET**
már most rendelje meg a
Minerva nyomda r. t.-nál
Subotica

SPORT

Örökre diszkvalifikáltak a szarajevói alszövetség volt vezetőit

A Bácska felebbezését a Schellenz-serleg ügyében elutasította a J. N. S.

Zagreből jelentik: A jugoszláv labdarugók szövetségének igazgatótanácsa a heti rendes ülésén foglalkozott a szarajevói alszövetség ama vezetőségi tagjainak ügyével, akik ellen a szövetség közgyűlése vizsgálat megindítását rendelte el.

A JNS ezévi közgyűlésén a szarajevói delegátusok elképesztő adatokat soroltak fel az ottani alszövetség felfüggesztett vezetőségének gazdálkodásáról. Ezek a vezetők büns könnyelműséggel kezelték az alszövetség pénzét, amelyből egészen leplezetlenül nagy összegeket különböző jogcímenek saját maguknak utaltak ki. Az adatok alapján a közgyűlés elrendelte, hogy a súlyosan vádolt szarajevói sportvezetők ellen a szövetség vezesse le a vizsgálatot. Ez meg is történt és a JNS igazgatótanácsa most a vizsgálat eredményeként meghozta ítéletét. Eszerint a szövetség a szarajevói alszövetség volt vezetői közül négyet talált bünsnek a közgyűlésen felhozott vádban és ezeket névszerint: Felver Antunt, az országszerle ismert futballbíró, továbbá Koletics Ivánt, Strauss Leót és Gavrilovic Acát örökre diszkvalifi-

kálta és kizárta minden sportfunkcióból.

A szövetség tanácsulése foglalkozott a Bácska felebbezésével is, amelyet a Schellenz-serleg mérkőzését elrendelő alszövetségi határozat ellen nyújtott be. Az igazgatótanács megállapította, hogy a szubotici alszövetség jogszerűen rendelte el a serlegmérkőzéseket és ezért a Bácska felebbezését elutasította.

A tanácsulés harmadik fontos határozata általános érdekességű. A beogradi BUSK kérdést intézett a JNS-hez, hogy az egyesületeknek mit kell tenniük, ha valamely futballbíró kiküldését meccseikre nem kívánják. Az igazgatótanács a megkeresésre a következő elvi jelentőségű határozatot hozta:

— Ha valamely egyesület nem kívánja, hogy egy bíró bajnoki mérkőzéseinek vezetésére kiküldjenek, akkor ezt még a bajnoki szezon megkezdése előtt kérnie kell. Az ilyen kérvényt alapos indokolással a bírótestület illetékes alosztályánál kell benyújtani, amely azt felterjeszti az országos bírótestülethez döntésre. A Bírák Testülete belátása szerint határoz véglegesen a kérdésben.

A bánati bajnokság állása

Beckerekről jelentik: A bánati futballbajnokság őszi fordulója a vége felé jár és az eddigi eredmények után tisztán látható az őszi forduló eredménye. Az első helyen ismét a tavalyi bajnok, az Obilics áll, amely tíz pontot szerzett. Öt mérkőzést nyert, veszített egyet. Adott 29 gólt, kapott tizenkettőt. Az Obilics elsősege már megdönthetetlen.

A második helyen a Radnicski áll nyolc ponttal, négy nyert és két veszített mérkőzéssel, 21 adott és 10 kapott góllal. A harmadik hely még bizonytalan, mert a Schwäbische és a Zsak egyformán hét-hét ponttal rendelkezik. Mindkét csapat 3 mérkőzést nyert és kétöt veszített. Gólarányuk körülbelül szintén egyforma, amennyiben a Schwäbische adott 10 és kapott 11 gólt, míg a Zsak adott 14 és kapott 13 gólt. A Zsak már minden mérkőzését lejátszotta, míg a Schwäbischenek egy mérkőzése még hátra van, amelyet ha megnyer, ami valószínű, akkor a második helyre kerül 9 ponttal.

Ötödik helyen a Borac áll öt ponttal, hatodik a Kadima ugyancsak öt ponttal és utolsó helyen áll a nemrég alakult veliki-beckereki Sport Klub, amelynek egyetlen pontja sincs, mind a hat mérkőzést elvesztette, mindössze hat gólt adott és harminckettőt kapott.

Nyilatkozat. Noviszadról jelentik: A noviszadi Judda Makkabi elnöksége a következő sorok közlésére kért fel bennünket: »Lusztig Nándor, a Makkabi titkára, néhány hónappal ezelőtt egy sportügyből kifolyólag a kerületnek rendelkezésére bocsátotta a kerületi sportkapitányi tisztségét. A lemondást a kerület választmánya néhány nappal ezelőtt, mielőtt az ez ügyben dönteni hivatott és illetékes alszövetség a döntését meghozta volna, a lemondást elfogadta. Mint-hogy ebből a tényből könnyen az a látszat támadhatna, hogy a lemondás elfogadása egyúttal a szóban-forgó ügyben a kerület állásfoglalása volna, a Makkabi választmánya hétfői ülésén foglalkozott ezzel az ügygel és nem vette tudomásul Lusztig Nándornak, a Makkabi titkári állásáról való lemondását és változatlan bizalmáról biztosította. A Makkabi elnöksége.

Bejéleződött a noviszadi kerület elsőosztályú bajnoki fordulója. Noviszadról jelentik: A vasárnap lejátszott NAK—Radnicski mérkőzéssel véget ért a noviszadi kerület elsőosztályú csapatainak őszi bajnoki fordulója. Az élen ismét a tavalyi bajnokcsapat, a sabáci Macsva áll, amely valamennyi mérkőzését, számszerint ötöt, megnyert. A Vojvodinát 2:1, a NAK-ot 3:0, a Radnicskit 1:0, a Makkabit 6:0 és a Gradjanszkit (Mitrovica) 4:1 arányban győzte le. Pontjainak száma 10. A második helyen a Vojvodina áll, amely a Macsvától 2:1 arányban vereséget szenvedett, ellenben legyőzte 1:0-ra a NAK-ot, 2:0-ra a Radnicskit, 2:1 arányban a Makkabit és 8:2 arányban a mitrovicai Gradjanszkit. Elért pontjainak száma 8. A harmadik helyezett a NAK 4 ponttal 2 győzelemmel és 3 vereséggel, a negyedik a Makkabi 2 ponttal, 1 győzelemmel (a NAK-kal szemben) és 4 vereséggel és az ötödik helyen áll a Gradjanszki 2 ponttal, 1 győzelemmel (a Makkabival szemben) és 4 vereséggel.

SZINHÁZ

Ábris rózsája a Népkörben. A szubotici Népkör december 15-én és 16-án, szombat és vasárnap este mutatja be az »Ábris rózsája« című vígjátékot, amely igazi amerikai karriert futott meg. Anne Michols, a vígjáték szerzője hiába próbálta a darabot a színházknál elhelyezni, sehol sem fogadták el. Az élelmes írónő erre néhány vidéki városban rendezett bemutató után igazi amerikai ötlettel színházat bérelt New Yorkban és ott hozta színre az »Ábris rózsája«-t, amely azután három évig le sem került a műsorról és Amerika legnagyobb színpadi sikerévé lett. Amerika után a vígjáték meghódította az összes európai nagyvárosok színházi közönségét is és így érthető az a nagy érdeklődés, amely a darab bemutatóját Szubotican megelőzi. Az előadás sikerét biztosítja, hogy a darab Arányi Jenő rendezésében a legjobb szereposztásban kerül színre és a főszerepeket Nyáray Rezső, Garai Béla, Deák Kornél, Deutsch Janka, Nagy Magda, Szabó (Várhegyi) János, Horváth Lajos és Böhm Jenő játsszák. Jegyek a Krécsi-féle könyvkereskedésben és az előadás napján a Népkör pénztáránál kaphatók.

Tudja már hogy mindenki aki a RADIOWELT-re előfizet, vagy előfizetését megújítja,

in 3 yen kap egy SD 4 audion'ámpát, vagy egy XD 4 végerősítő ámpát. Az előfizetés díja egész évre 250 dinár és 10 dinár a lámpa portója.

Ismeri már Európa legjobb havi folyóiratát? Ha nem, kérjen még ma próbapéldányt a Funkmagazin-ból
W.ENER RADIOVERLAG, Wien I., Postalozzige 6

Követelje, mert már meggyőződött róla, hogy páratlan a maga nemében a PYRAM növényi paszta!

TÁRCA

Egy kritikus albumából

Irta: Beadeker

E lapok egyik »szorgalmas« olvasójától (így írta magát alá) kérdező-kritizáló levelet kaptam, amely a Bácsmegeyi Napló »Történelem apró történetekben« című hétről-hétre ismétlődő rovatát veszi boncolás alá. Mért küldötte észrevételeit éppen énhozzám, nem tudom, de mert minden levélre szoktam válaszolni, ere is felelek.

Szorgalmas olvasónk két kifogást emel az Apró Történetek ellen.

Az egyik így hangzik:

»Az újság történelmet ígért apró történetekben, s így az olvasó olyan históriákat várt, amelyek a világtörténelem nagyjairól vagy legalább valamelyik nemzeti történet kiválóságairól szólnak. E helyett a kérdéses rovat nemcsak ily nevezetességekről, de költőkről, tudósokról és művészekről is hoz anekdotákat. Sőt ez utóbbiakról többet mint amazokról. Történelem ez?«

Másik megjegyzése ekképpen szól:

»Az apró történeteknek a lap sohase nevezi meg a forrását; nem mondja, melyik könyvből merítette, s így az olvasó abba a kísértésbe jön, hogy egyik-másik ily közleménynek a hitelességét kétségbevonja.«

Nem tudom, hogy a szerkesztőség mindenben azonosítja-e magát az elmélettel, én mindenesetre felelek mind a két észrevételre azonnali mód, mintha én is felelős volnék a kérdéses rovatért.

Az első kifogásra csak az lehet a szerkesztőség válasza, hogy rég elmúlt az idő, amikor a történelemnek csak uralkodók, hadvezérek és kancellárok voltak tárgyai, s az a balvélemény is megszűnt (Tolsztoj is erősen foglalt ellene állást) hogy azt egyedül ők csinálják. Nemcsak haditényekkel és diplomácia ügyeskedésből álló történelem van, — sőt ennél fontosabb ágát adják már jóidő óta a his-

tóriának: azt, amely az emberi szellem fejlődésével, a szellemi élet alakulásával s a kultúra haladásával foglalkozik. A történelemnek ez az oldalhajtsága van olyan érdekes mint a háborúk és egyéb állami akciók krónikája. Voltaire, Goethe és Byron nevezetesebb figurák mint bármely nagy katoná, sőt mint nem egy fejedelem. Ez a három költő ezért szerepel gyakrabban az említett rovatban mint akárhány király és hadvezér. Ha a levél t. költőnek nem is, de legtöbb olvasónknak bizonyára érdekesebbek is mint ez utóbbiak. A szerkesztőség, mint én gondolom, nem véletlenül vagy éppen tévedésből, hanem tervszerűen vett föl e gyűjteményébe minden találó vonást és jellemző adomát, esetet és megvilágítást, amely valamely kiválóbb egyéniség karakterizálására szolgál, még ha az illető »csak« kulturisztóriai jelentőséggel dicsekedhetik is. Ezzel a megokolással persze csak nyitott ajtót törtem be mert ez a főfogás már európaszerű általános, s a mi kritikus olvasónk biztos lehet benne, hogy bizonyos idő múlva például a német közönség (de a műveltek egész táborára széles és világos) nagyobb érdeklődéssel fog olvasni jellemző adatokat Gerhart Hauptmannról vagy Thomas Mann-ról mint Hindenburgról vagy Ludendorffról. S ami a németekről áll, az minden más népre is »ilt«.

Ami már most a második kifogást illeti, hogy t. i. mért nem közli a lap az adomák és egyéb apró históriák eredetforrásait, arra az lehet csak az őszinte válasz: az újság szerkesztője és oktató munkát végez, de nem kutatót. Ez utóbbi módjában se igen lenne, mert hiszen a legtöbb történelmi adomát úgy születik mint a jó vicc: homályban, s azután terjed szét, hogy világot vessen arra, akiről szól. Szerintem a forrásra való utalás s az eredetnek okmány- vagy aktaszzerű feltárása nem is fontos, sőt fölösleges. Fődség, hogy a közölt adat jellemző legyen arra, akivel kapcsolatos. Ha ilyen, akkor a történetke igaz, — még akkor is, ha soha se esett meg. Ha pedig nem jellemző, ha nem vall arra, akiről szól, akkor az esetben se ér semmit (s valójában nem is igaz), ha száz tann elött történt meg. E kicsi történetek célja: közéletbe hozni az olvasókhoz azokat az egyéniségeket, s ez csak úgy sikerülhet, ha kidomborodó és jellemző vonásokat közlünk róluk az olvasókkal.

Elmondtam talán egyszer már valahol, de ebből az alkalomból megismétlem, amit a párisi Figaro közölt egy alkalommal Liszt Ferencről (vagy ahogy ő írta: François Listz-ről), nemcsak a leggeniálisabb de egyszerűségi és legjobbszívű férfiak egyikéről. Persze a vicc kedvéért írta. A kérdéses »nouvelle à la main« így szólt:

Társaságban zongorán játszik egy fiatal ember, nem oly jól mint egy művész, de nem is oly rosszal mint egy tehetségtelen dilettáns. A produkciója vége felé érkezik meg Liszt, akinek a házlásszony siet bemutatni az ifju zongoristát, amint ez a játékát befejezte. Nyilvánvalóan az urnő protezszté volt. S ekkor — a Figaro szerint — a következő rövid párbeszéd folyt le köztük:

Liszt. — Uraságod művész?

A fiatal ember. — Igenis, Mester.

Liszt. — Fesítő?

A vicc jó, de sokkal kegyetlenebb, semhogy megtörténhetett volna. Vagy a Figaro valamelyik elnős dolgozójárta találta ki, vagy ha megtörtént, Liszt Ferenc nem szerepelhetett benne. Szóval: ez az anekdota nem jellemző (Lisztre), s még ha a párbeszéd a zenekirály s a kis zongorista közt valóban megtörtént volna is, még akkor se volna igaz, — hiányozna belőle a fentebb hangsúlyozott belső igazság. Illyenket hát nem közöl a Bácsmegeyi Napló, pedig ebben az esetben tudja a forrását, s ráutalhatna a Figaro-ra, ahonnan azt merítette.

Ne tessék az ilyenféle anekdotáknak az eredetét kutatni, hanem inkább arra vetni súlyt, hogy azok hiven jellemezzék azokat, akikre vonatkoznak. S ezért ismétlem (mint a rádió az időprognózist): ha egy anekdota karakterisztikus s a szóbanfoglalt egyéniség természetéből foly, akkor igaz, akár megtörtént, akár nem. Ha pedig ellenkezik az illető nevezetesség jellemével, akkor hiába autentikus eset, hasztalan bizonyítja közjegyző, pecsétes okmány és országyűlési jegyzőkönyv, — akkor se igaz. Én a magam részéről jobban szeretem a kidondolt (rusztikusan szólva: valakire »ráfogták«) anekdotát, ha nem egyezik annak a jellemével, akiről elmondják.

Az előbbiről el lehet mondani: se non e vero, e ben trovato. De mit mondjunk az utóbbiról?

HINTALOVAK

ing. Spitzer faiparal Subotica, Badalićeva ul' 5

Uj termésk dió 7.80 dinár kilója

az Agrarna i Komercijna Banka, Br' o vezérképviselet n l Subotica, Masarikova ul. 3 — Tel. fo. 627 és Julio Krizab r cégnél Subotica, Masarikova ul. 7 Eladás csak via optikusoknál! Alantó raktár, csés és zsákstivban és l kvrtban

Karácsonyra!

Ékszeres, órák és China ezüst disztárgyak a legolcsóbban kaphatók

Adám ékszerésznél

Subotica, Rudićeva ulica 6.

ELŐNYOMDÁT

Legmodernebb stílus rajzolás és keltékkel legolcsóbban szállít LEOPOLD SÁMUEL, SENTA mo term előnyomdát rendező i nyára Relief-festésű való festékek, porok és keltékek kaphatók

Uj színek 0-6 árak

ERNYŐK a legm de nebb kivitelben, javítók és át lak sok a legolcsóbban HERNE LD -pecsételt ernyőszelvényben, Subotica, Rudićeva ulica (Pöhlös uhaáz ele mellett) 110 G

LEA VIZ kiváló hatású speciális szep pattanások és mitesszerek ellen, valamint kigyógyítja a zsíros és túy poruac arcot. Ara pontos használati utasítással 60.— dinár. Készíti és postán utával székellő

LEA KOZMETIKA Bacska, Knež Mihajlova 18 III. Teo on 47-16

Naponta friss Emonthall sajt Trappista sajt Gruyer sajt Szalámi sajt Kvargli Ia teavaj Tejfel Tejszin Uradalmi tej kapható Gul és tejcserno: Subotica, Papucspiac. Conen-palota

Par. ümeriat, kozmetika és higye ikus ckkoket csakis a BRČMAREI NOVISAD Kralja Petra 15. vá ároljon, mert ez a leg nagyobb és legszortirozott tabb raktár. — Leszolidablt kiszolgálás! Mé yon leszállított árak Legnagyobb vá aszték karácsonyi és ujévi ajándé okban. 1298

Legjobb svájci tejcokoládé a

Nestle

Rendkívül kellemes ízű és nagyon tápláló!

55 DINÁRÉRT Ping-Pong játékok

küld Önnek postán Spitzer faipar Subotica 13 19

Vendéglő

sőra tr. s rejtő, s olavíggyárt le ber. azó ml. gép k. díszn. o. le epeng d. jel m z ah z ray teek szep té leép. etei, pao ér. zarádn, vasu hoz kőz l. bacsat jírás szak-he yén eladó „BÖNCHES“ a ynökség B éka T péla

Köszönöm! Csak eredeti OLLA-t kérek

Mielőtt ruhát csi álltat okvetlenül tekintse meg legujabb eredeti párisi divatmodelljeimet Cérnay-szalón Subotica, Telefon 712

NYILT-TÉR

Kornstein Emil úgy a maga, mint gyermekei: Miksa, Sándor, Gyula, Ödön, Böske, Nusi és Lili nevében fájdalomtól megtört szívvel jelenti, hogy felejtethetetlen felesége

Kornstein Emilné

szül. Weiner Irén

hosszas szenvedés után, folyó hó 13-án reggel fél 3 órakor a zsidókórházban jobblétre szenderült

A megboldogult temetése folyó hó 14-én (pénteken) délelőtt 10 órakor lesz a zsidótemető halottias házából.

Béke legyen poraira!

A Centrális Banka zálogosztálya Subotica a közeledő karácsony alkalmából neves festőművészek eredeti festményeit, művészi gobelineket, ékszereket, butorokat, pianinót, fényképező-gépeket, stb.

alkalmi áron kiárúsítja

A tárgyak hétköznapokon egész délután megtekinthetők.

13033

Eladó ház

798 □-öl területtel bírósági árverés útján Somborban Kap. Vujevićeva ul. (Stajer ucca) 10. sz. alatt. Árverés 1928. december 27-én d. u. 3 órakor a járásbíró (Megyeháza, ajtó szám 18.) hivatalos helyiségében.

Bácsmegyei

Munkástakarékpenztár R. T.

Sombor.

13115

Saopštenje

Saopštavamo našim akcionarima, da vanrednu glavnu skupštinu sazvatu za 19. decembar 1928. nećemo održati.

Subotica, 12. decembra 1928.

UPRAVA

Prve Subotičke Parne Ciglane
i Cementne Robe D. D.

13150

Görögkeleti Egyházközség Szentán.

155—1928. szám.

Hirdetmény

A noviszadi bácskai Püspökség intéző bizottságának A. O. 1434, 448—1928. sz. jóváhagyó végzése és az egyháztanács 123. sz. határozata folytán az állami számvéviségi törvény 86—98. szakasza alapján, Vujić Pál hagyatékához tartozó ház javítási munkálatai nyilvános árlejtésen f. évi december hó 19-én d. u. 2 órakor az egyházközség irodájában kiadatnak.

Az előirányzott összeg 131.426 dinár 54 para és pedig:

Kőműves munkálatok	69.709	dinár	66 p.
Ács munkálatok	16.247	>	36 >
Bádógosmunka	34.945	>	52 >
Asztalos, lakatos és festési			

munka 10.524 > — >
A tervezet és a feltételek naponként megtekinthetők a hitközség irodájában. Az előirányzott összeg 10%-át óvadékképpen a gör. kel. szerb hitközség pénztárába kell akár készpénzben, akár értékpapirokban letétbe helyezni.

Ajánlatok 100 dináros okmánybéllyel ellátva, zárt borítékban, legkésőbb az árverés napjának reggeli 11 óráig a hitközség irodájában adandók be.

Az utóajánlat, valamint a feltételektől eltérő ajánlatok el nem fogadtnak.

Az egyházközség fentartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között szabadon választ.

A hitközségnek Szentán, f. é. december hó 4-én megtartott üléséből.

Aleksandar Tucakov
titkár.

12987

Dr. Milos Ludajics
elnök.

Ha KÖNYVSZAKÉRTŐRE lesz szüksége
írjon Borbé y L. Novisad, postafiók 75 címre

Kellemetlen szájszag

visszataszító. A csunya fogak eltorzítják a legszebb arcot. Mindkét szépséghibát azonnal és nyom nélkül el lehet tüntetni a pompás, üdítő Chlorodont-fogkrém gyakran már egyszeri használatával. A fogak bedörzsölés után gyönyörű elefántcsontszinben ragyognak, még a fogak belső részei is, különösen ha a tisztításhoz külön erre a célra készített, fokozatos sörtejű Chlorodont-fogkefét használjuk. A fogak közé szoruló, rothadt ételmaradékok, melyek a kellemetlen szájszagot okozzák, ezzel a fogkefével alaposan eltávolíthatók. Tegyen kísérletet egy kis tubus fogkrémmel. Chlorodont-fogkefe gyermekek és hölgyek részére (puha sörtejű), urak részére (kemény sörtejű). Csak kék-zöld színű csomagolásban Chlorodont felirattal valódi. Mindezzel kapható. Leo-Werke A. G. jugoszláviai vezérképviselete: Tvornice Zlatorog, Maribor.

Weitzenfeld és Társa

Telefonszám 192 Subotica Városi bérpalota

Óriási választék futószőnyegekben, H-noleumokban és kárpitos cikkekben. - Nagy Karácsonyi Vásár és maradek elárúsítása gyári áron

A BÜVÖS TALLÉR

A „BÁCSMEGYEI NAPLÓ” EREDETI REGÉNYE

Irtá: Somlay Károly

— Csak azt akarom mondani, lányom, ne zápujjon el az eszed. Óvatos légy, mert most már két boldogság és két becsület van a kezdedben, az uradé és a magadé. Az egész faluban máris rólad és a vadászegényről suttognak. Reátok szabadult a falu nyelve. Nagyot vétekeznél, ha Istvánt megtagadnád és a biztos jólétet felcserelnéd a bizonytalan jövőért.

Lidi guggoló helyzetéből fölemelkedett, kezét esküre emelte.

— Soha — mondta szilárdan — Vesszek el inkább, mint a falevél, akit vihar tép le a gallyáról. Kélnednek megvallom, hogy szerelem nélkül mentem ugyan férfihez...

— Amit ti szerelemnek ismertek, az csak délibáb; volt, nincs... Más a hitvesi hűség; annak olyannak kell lennie, mint a nemes acélnak, amit soha nem fog a rozsdá... Istvánhoz kötöttem az életedet, becsület dolga, hogy tartásd ki mellette. Te nem keresheted a boldogságot másnál, csak az uradnál.

— Inkább a Tisza sodrába vetem magamat, hogy holttestemet levigye a töröktengerre, de falukapcája, faluhírese nem leszek. Apám, anyám üdvére esküszöm... Aztán három év óta hangját se hallottam annak az embernek.

— A szél is eláll, a gyarló szív is elesenededik. Hajtsd meg hát fejedet az urad előtt. Majd én is résen leszek; szemmel tartom azt a zöld papagályt... És az uradnak is megmondom okkal-móddal, hogy a fiatal asszonyt regulálni kell. A rózsaláncot is meg lehet csörgetni — fejezte be a bölcs tanítást Móri, aztán a kertek alatt odébb állott.

Lidi nehezen eszmélt magára.

— Lát a falu még most sem felejtette

el a három év előtt kevert pletykát, — tüdőnőtt és mellén kikapcsolván a réklit, elővette a Máriás tallért, megcsókolta, aztán folytatta a munkáját.

Mórinak a falu szélén, a Cigánylapon levén dolga, Tamással találkozott. Látnia kellett, hogy ez a vén Rebeka putrija felé tart és a nyitott ajtón be is lép a konyhára.

— Talán kártyát vettél. — gondolta Móri és valami hivatalos iratot vett ki kabátja zsebéből, aztán befordult az egyik zsöllér portájára.

Tamás a szutykos konyhában találta a borzas vénasszonyt. Egy vesszőkosárba dobált rongyhalmazon ült és mély álomba merült. Doromboló horkolását talán a harmadik szomszédban is meghallották.

Tamás megfogta a vállát, meg is rázta; de a szőrös bibircsekkel és ráncokkal rut szennyes arcon nem mutatkozott az ébredés jele. Nem a fáradság, nem a nyugodt lelkiismeret, hanem a pálinka ringatta ilyen állatias alvásba.

Fontos megbeszélmi valója lehetett itt a vadászegénynek, mert nem adta fel a reményt, hogy talán mégis sikerül az ördög egyik hatalmas sáfárjába életet szuggerálnia.

Addig-addig cibálta, rángatta, míg az végre is félig-meddig felnyitotta vérekes szemét. A pillantása olyan volt, mint a kígyóé, öblös szája, mint a harscáé.

— Ki van itt? Mit akar? — kérdezte álmosan és undorító pálinkabűz ömlött a szájából.

— Nem ismer, szüle? Én vagyok a grófi vadász, — kiabálta Tamás.

— Ejszen no... Hát maga van itt? Kicsidég elszunyókáltam... Tuggya, vén vagyok; vénebb talán, mint a Föld, hát elgyengülök néha... Mit kíván a fiatalur?

— Már elfelejtette, hogy mi végből jartam itt a napokban?

— A Lidi, ugy-e? A szép Harmat Lidi? A kovács menyecskeje?

— Látom, hogy nem felejtette el.

— Nem én. Dehogyan... Csak nem volt még érkezésem vele beszélni. De máma,

vagy holnap... Aztán nem megy ám a dolog olyan könnyen, mint a fiatalur gondolja. Ha nem lesz alkalmam verőfényben a porból a Lidi árnyékát fölszedni, akkor bele sem kezdek az egész dologba, mert akkor ő nem kerül hatalmamba... Lidi nem olyan alma, akit könnyen le lehet rázni a fáról, ő érette nyújtózodni kell.

Tamás raffinált ember volt. Rögtön kihamozta a banya szavainak magját.

— Nézze szüle, itt van öt pengő, tegye el. Ezt csak előlegkép adom. Ha Lidivel okosan beszél és meg tudja őt nyerni számomra, még husz pengőt kap jutalmul, — felelte és a pénzt Rebeka aszott kezébe nyomta.

A bankó láttára, mintha villamos ütés érte volna az elaggott keselyűt, kiugrott a kosárból.

— Hogy meg tudom-e nyerni? — rikácsolta. — Minden ujhold éccakáján a Négyesfadombnál, a rekettyék alatt szoktam találkozni magával Belzebonnal, akinek a könyvébe saját véremmel irtam be a nevemet. Én éjjel harmatban fürdöm és láthatatlanná tudom tenni magamat... Itt van mellemen a fekete bagoly szive, akitől tüzes kerékké változom, ha akarok... Itt van a zöldbéka csontja; ha megérint vele a fiatalur egy nőt, az tüstént szerelemre gerjed iránta... Evvel a száritott füvecskével pedig ha megsímogat egy nőt, az teljes életében a maga igézete alatt marad... Itt van aztán egy aszott falevél, akivel a legerősebb férfit is agyon lehet ütni.

— Ne pofázzék már anyóka! Nekem nem kellene sem varázssitalok, sem büvölő szerek. Csak annyit mondjon Lidinek, hogy én ma is azzal a szerelemmel szeretem, amellyel annak idején szerettem, — szakította félbe Tamás az undorító hazugságokat.

— Nem kel fel a Nap hétszer, Lidi a maga karjaiban lesz — hörögte a banya és ujjával egy titkos boszorkányjelet irt a levegőbe.

(Folyt. köv.)

Takarékos háziasszony figyelembe!

- Angol tea
- Orosz tea
- Kina tea csomagolva és kimérve
- Tea-rum angol orig. töltésű és kimérve literenként 25 dinár
- Teavaj
- Teasütemény 1 kg. 18 dinár
- Kakaó, hollandi
- Csokoládé és Tunkmassa karlsbadi és belföldi
- Tortalapok jutányosan beszerezhetők.
- Pergetett akáceméz kg.-ja 32 dinár
- Erdői virágméz kg.-ja 26 dinár

Kurtesz Miloš

fűszer- és csemegekereskedésben
Subotica, Huspiac
Telefon 4-83

Naponta garantált friss

I-a teavaj

- Tescheni vaj, Radić-féle Ementáli sajt
- Gruyer-sajt
- Roquefort-sajt, Francia
- Gorgonzola-sajt, Olasz
- Eidami sajt, Hollandi
- Óvári sajt, Magyar
- Szalámi sajt
- Ementáli krém (préselt) sajt
- Kačkacalj-sajt, pirosli
- Trappista-sajt, boszniai
- Trappista-sajt, bánati
- Kasínó-sajt
- Liptói túró
- Sombori túró
- Keargli
- Imperial-sajt
- Romadour-sajt
- Reggeli sajt, Frühstück-käse
- Hegyi sajt, Kräuter-käse
- Édes tejszel
- Tehéntúrós és mindenféle bel- és külföldi dobozos csemege-sajtok kaphatók

Trišić Tódor

tejtermékek kereskedésében
Subotica, Strossmajerova ul. 22. Halpiac

KÖLCSÖNKÖNYVTÁR és ALTIQJARUM

Subotica, Strossmajerova 16. 1952) (Huspiac)
ELAD és VESZ
Minden állapotban levő használt könyveket.
Könyvtárat bizományba eladásra elvegyek. Könyvek már 2 dinártól kaphatók.

Olcsó bor!

- 1 liter kitünő fehér fajbor 6 din.
- 1 liter kadarka siller . . . 6 din.

Nojcesek Géza
fűszerkereskedésben
SUBOTICA

Megfiatalítja 20 évvel a PIRELLA-véd egyes SCHNEWEISS- hajgenerátor, mely visszahajlasztja az ősz haj ereit. Biztos hatás. Abszolút méreg- és ólommentes. Kapható minden drogériában, győztes és illatszerárban. Abo méregmentes, 49 dinár bakulidőre. Mielőtt béremlen vásárolt két üvege. S. H. S. Épvilág

Balla drogeria V.-Beckerek

Felkérjük Novisad város t. közönségét, hogy tüzelőanyag, ugyint:

tűzifa-, szén- és kokszt-szükségletét

különös tekintettel arra, hogy ezévbén a karácsonyi ünnepek a hét közepére esnek, azonkívül december 17. állami ünnep is van, mielőbb szerezzék be és ezáltal az alulírott cégeknek lehetővé tegye, hogy vevőiket kívánságuk szerint kellő időben kiszolgálhassák.

- Samuel Wolf i Sin. Telefon 20-46.
- »Carbon» Adolf Nathan K. D. Telefon 24-83.
- Braća Schwartz. Telefon 20-09.
- Schönberger i Drug. Telefon 24-01.
- Braća Vinković. Telefon 22-57.
- »Lignum» Braća Papović. Telefon 25-85.
- Dimitrije Eječić. Telefon 20-10.
- Ignjat Keller. Telefon 24-17.
- Braća Gložančić. Telefon 23-77.
- Stevan Pačić i Sin. Telefon 26-10.
- Braća Krajinčević. Telefon 21-65.

"HIS MASTER S VOICE"
A leghíresebb angol gramafon és gramafonlemez gyári alakata

Kir. udvari szállítások

Jefta M. Pavlović i kompanija, Beograd
Telefon 17-61 Alapi va 1863 Kn. Mihajlova 41

Crosz-sv. d TRAPEZ
Kő- és sárcipővel felülmulhatatlanok!

Jól bevezetett **divatárúüzlet**
törzs-vevőkörrel, s ép helyiséggel és portálal, a főtéren, Novisadon, más vállalkozás miatt **eladó**
Elsőleg főzremű ödős társ tőkével kerestetik
Címet megadja Reklam hirdetőiroda, Novisad, Vil on try 7. sz.

Elsőrendű szénát, szalmát, tűzifát szállít vagontelekben
IVAN SÜLYOK, OSJJEK I.
Gundulićeva ulica 13. 1276

KINTORNA

— Ne átkozdij annyira a fájós lábad miatt, hanem inkább örülj, hogy nem vagy százlábu!

A kisdíák így szól apjához:
— Oh, papa, bárcsak ötszáz évvel ezelőtt éltem volna!
— Miért, te golyhó?
— Mennyivel kevesebb történelmet kellene akkor tanulnom!

Két lány beszélget:
— Nos, mennyire vagy a Pistával? Vallojt már?
— Igen, bevallotta, hogy ötezer pengő adóssága van.

Hemud ur egy spirítiszta szeánszom két év előtt megboldogult nejeinek szellemével értekezik:
— És boldog vagy most, kedvesem?
— Az épen nem, de még mindig boldogabb, mint mikor veled éltem.
— A mennyországban vagy?
— Nem, Samu.
— A purgatóriumban?
— Nem, Samu. A pokolban vagyok.

Brunzala azt mondja egyik barátjának:
— Öregem, szeretnék egy fiatal, egy gazdag, egy szép és egy okos lányt feleségül venni.
— Akkor téged becsuknának.
— Miért?
— Mert a poligámiát súlyosan büntetik.

Ismert pesti újságíró tanuskodott a héten az Erdélyi-pörben. Kedves fiatalember, akit jól ismernek az éjjeli világban. Schadi elnök a kérdések pergőtűzét röpitette felé, aztán egyszerre új témát vetett föl:
— Mit tud Erdélyi kölesön-ügyleteiről?
Még mielőtt válaszolhatott volna, a hírlapírók padjában egy törvényszéki tudósító hangosan megjegyezte:
— Most mint szakértőt hallgatják ki...

Prima urasági kékmák MAUTHNER-féle
és az összes gazdasági magtak kaphatók a képviselőnél

Velimir Lederer, Subotica
Manojlovićeva ulica 7. Telefon 6-28.

Több évi gyakorlattal rendelkező **BANKHIVATALNOK**
elsősorú kereskedelmi praksissal megfelelő állást keres

bankban, gyárban vagy kereskedelmi vállalatnál. Önálló könyvelő, levelező, beszél és ír szerbül, magyarul és németül. Elsősorú iradai erő, kitünő organi áter. Kaucióval rendelkezik. Irásbeli ajánlatokat **KARDOS** hirdetővá la'athoz Novisad „Elsőrangú organizátor” jellegére kér. 12.6)

A legdivatosabb női ridikülök
férfi pénz-, szivar- és cigarettatárcák, berendezett kazetták, manikűrkészletek és az összes apró bőrárúkból **olcsó árak mellett**
nagy karácsonyi vásárt rendezek
Tessék meggyőződni vételkényszer nélkül
SCHLAGER HENRIK
Bőrárú specialista Subotica, Kr. Aleksandra ul. 1.

Karácsonyra

ha családjának és önmagának örömet óhajt szerezni, úgy vegyen

GRAMOFONT

amelyet már 810 dinárért is kaphat, készpénzért vagy részletre. Vegyen hozzá

LEMEZEKET

amelyeket ugyancsak részletre kaphat a legnagyobb választékban és a legújabb tánczenét. Ha pedig azt akarja, hogy tökéletes legyen a

BOLDOGSÁGA

úgy vegyen nálunk egy

RÁDIÓ

készüléket, és sohasem fog unatkozni, vidám lesz még a háztájais. Tekintse meg raktárunkat mindenféle villamos háztartási cikkben

ALTERNO műszaki vállalatnál
Novisad, Kr. Petra ul. 26. Telefon 2414. Fiók: Vel. Beckerek, Aleksandrova 10. Telefon 110

Uradalmi magyar **kékmák**
Engros—Detail
Manó Sugár
Telefon 47

Új modern zongorák 15 500,—, pianinók 13 500,— dinártól

Raab Károly fia cégnél SOMBOR, részletfizetés mellett. Nagy választék elsőrangú világmarkékból u. m. Steinway, Bösendorff, Förster, Lauber erste Produktiv Singel és Stelzamer. 1 257

Elsőrendű **porosz kályhaszén**
I-a koksztűzifa
Weiss Dezsőnél
Posta mellett 12412

ZEISS
IKON

ZEISS tükrőfény

irodák és üzemek részére
legjobb és árammeg-
takarító világítás

irodák
üzletek
kirakatok
gyárak
csarnokok
építési telkek
vasutak stb.

világítására

Az ezüstös háttérű üvegtükrő erősen veri
vissza a fényt. A tükröt több réz és lakk-
réteg védi az időjárás behatásától. Olcsó
utazatoktól óvakodjék, mert a valódi
Zeiss-lámpákkal nagy árammegtakarítást
és a legszebb fényt éri el

Ajánlatot és Bel. 217. katalógust küld a

Zeiss Ikon
Aktiengesellschaft, Goetz-Werk

képviselője:

Fernand Bove Beograd, Knez Miletina br. 5

ZEISS
IKON

GYOMOR és BÉI

tisztításra használja mindig a

MAGNA

port Gyermekeknek egy kávéskanál-
al, felnőtteknek 2 kávéskanálal eg-
kevés vízben vagy tejsőben

Gyógyszertárakban
csomagja 4 dinár

Reumás betegek

és mindenki, aki ISIASBAN
sz szenved, vagy aki IZÜLETI,
IZOM- és CSONT-tajdalmat
és szaggatást szokott
érezni, még ma vegyen egy
üveg

ALGÁT

már
holnapra meg lesz a kellő eredmény

Bármely gyógyszerárban és drogériában üvegje pontos hasz-
nálati utasítással együtt 16 dinár. Ahol nem lenne kapható,
rendelje meg a következő címen: Laboratorij „ALGA” —
Sušak — 4 üveg ára 77 dinár, 8 üvegé 131 dinár, 14 üvegé
205 dinár, 25 üvegé 320 dinár

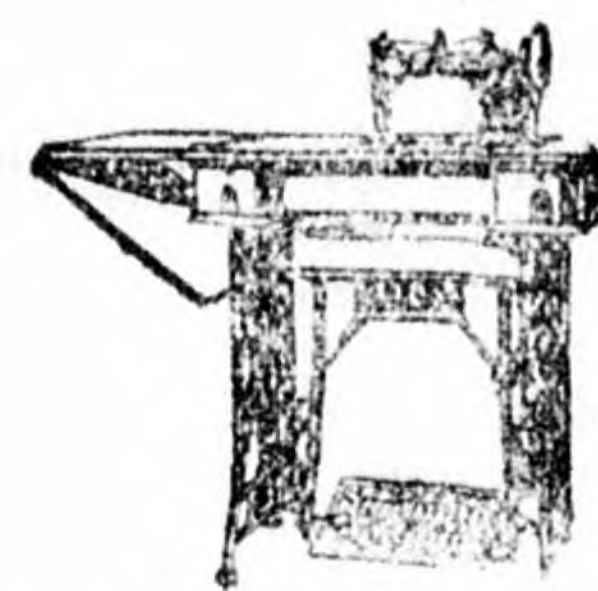
Üzleti könyv, vagy bármilyen nyomtatvány rende-
lése előtt kérjen ajánlatot a Minerva-nyomdától

R Á D I Ó
TELEFUNKEN
BALTIC

GRAMOFON
COLUMBIA
THALIA

VARRÓGÉP
DÜRKOPP
MINERVA

és az összes kellékek előnyös részletfizetésre is!
Szakszerű kiszolgálás! Jól szortírozott raktár!

Központi gyári lerakat:

S. Ad. Engl, Subotica

Daničićev put 10

Paliesi-ut 10. szám

FIOKLERAKATOK:

Subotica, Rudićeva ulica (Gyümölcs piac)
Zagreb, Gundulićeva ulica 8
Stari Bečej, Kralja Petra ulica 2
Vel. Kikinda, Karadjordjev trg (Budišin-ház)
Novisad, Express J. Horvat, Pašićeva ulica 19

Vel. Bečkerek, Armin Grünfeld i Drug,
kod Velikog mosta

Osijek, Strossmayerova ulica 3
Vinkovci, Kumičićeva ulica 21
Vukovar, Daničićev trg 2 } Aleksander
Eger i Drug

Képviseletek az ország minden részében

LIFKA-MOZI

A nagy sikert aratott világszenzáció

Sárga liliom

Írta Biró Lajos — Rendezte Korda Sándor

Hétfőtől a nagy UFA-SLÁGER

Szereltem az élők világában

A mű különleges tartalmára való tekintettel kerülik a közönséget, hogy mindenféle tetszésnyilvánítástól tartózkodni sziveskedjenek

HÁZASSÁG

Jömeneteli üzlettel, két házzal és egyéb ingatlanokkal rendelkező középkorú ur-asszony házasságot kötne intelligens úrral. Leveleket teljes címmel 'Gyermektelen' jellegre a kiadóba. 12752

FOGLALKOZÁS

Társat keres jólbevezetett divatszalon. Szakmabeliek előnyben. Levelezés horvát vagy német nyelven. Begović, Osijek I., Corso br. 3/I. kat. 13124

Gyermekfelügyelő részére keresek szakképzett segédet, ki a hideg felvágottak és körözettek elkészítésében és kirakatrendezésben járatos. Ajánlatokat a kiadóba kérek. 13141

Bármilyen személyzetet állásba helyez és helyeket felvesz. Subotica, Bárányi-köz 6, Némethné és Társa. 13107

Megbízható jó soffőr keresetik. Uraságoknál szolgáló előnyben. Szemző Istvánné, Krnjaja. 12147

Orvosi rendelőbe jobb leány, ki szerbül is beszél, felvétetik. Cím a kiadóban. 13126

Kezdő irodai munkaerőket, férfit vagy nőt, lehetőleg némi gyakorlattal, nyomdai belépésre keres helybeli gyár. Ajánlatokat képességekkel és fizetési igényekkel 'Részvénytársaság' jellegre. 13139

Fogtechnikus, perfekt, felvétetik. Cím a kiadóban. 13112

Ügyes kiszolgáló leány felvétetik Szeged, cukrászda, Vel. Kikinda. 13101

Disznóvágást vállal, elsőrendű munkát végez Merkőcs István (Vidakovié) hentesmester, Danföldev (Szegedi) put 1. 12367

Gyógyszertár tulajdonosok. Alkalmazottak állandóan előjegyzésben vannak Komikaliánánál, Novisád. 12589

Ügyes elárúsító vagy férfi rövidáru szakmából azonnal felvétetik. Cím a kiadóban. 12583

Borbélysegéd, bubihajvágó, hosszabb ideig városban dolgozott, azonnali belépésre állást keres. Horváth István, Mol. Bácska. 13096

Keresek két jó cipészsegédet állandó munkára azonnali belépésre. Vučić, Branjin Vrh (Baranya). 13098

Fiatallabb kifutófiu felvétetik. Kőrösi, Trubičeva 7. 13045

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vasárnapon és előző kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 dinár. Csak felbélyegzett jellegű leveleket továbbítunk. Kérdésekben a kiadóhoz forduljunk.

Magánjáró szívógázmotor magános vagy 48 collos cséplővel eladó. Vadóc Károly, Bačka Topola. 13083

Patkányt, egeret 24 óra alatt kiirt Nacsa Ignác patkányirtó, Bačko Gradište. 13083

Tiszta akácmező, 200 kg. eladó. Knapec, Majsai ut. 13118

Singer varrógép súlyszethető, két fiókos, egy sezlón eladó. Cím a kiadóban. 13109

Használt gramofon 25 db. lemezzel eladó. Kádár fűszeres, Halasi-ut. 13109

Patkanin egeret, patkányt véglegesen irt. Kapható minden gyógyszerárban. 9746

Magyarországból hozott nemes gyümölcsfák különböző fajokban, kecskeméti rózsabarak hártsfák gömbpiramisaké kapható. Ruttikaynál, Lelencs háza mögött. 12766

Ház eladó. Három éve épült, egészséges lakásokkal, szépen rendezve. A SzAND-pálya mögött. Tomičeva ul. 56. 11391

15 hl. fehér bor eladó. Szabó József sütő, II., Rajčeva ul. 8. 13014

Farkaskutya és kőlyökfarkaskutyák olesón eladók. Paje Kujundžića 37.

Ház 17.000 dinárért eladó. Livnička ulica 32. Ferrum öntőde mellett. 13107

100 kocsi munkát kaphat töltéscsökkentés munkánál az APATIN-SONTAI töltésen. Fizetés köbméterenként 12 dinár. A kocsik jelen ke zenek ugyanott a Fernbach-fő kastélynál, Hauer József fő.

Étkezőburgonya Weltmann rózsza 11.800, Ella rózsza 12.800, takarmány-burgonya 8000 dinár 10.000 kg-ént bármely bácskai állomásra. Minden mennyiség azonnal szállítható. Minta megtekinthető Merkl Jánosnál Szontán. 11723

Zongoristát (nőt) keresek azonnalra mozi részére. Lehet kezdő is. Nagy mozgó Bácska Topola. 13061

Képviseletet, (nőket) állami értékpapírok terjesztéséhez, melyek életbiztosítással vannak egybekötve, provízió vagy fix fizetéssel felvesszünk, Paje Kujundžića 4. Jelentkezni Todorovicnál, Lang agentura. 12913

Főmőlnár állást keres bármikori belépésre. Cím: Kukola Péter, Horgoš, Vas: malom. 12979

VÉTEL-ELADÁS

Eladó jó állapotban levő 6 HP Juvel-motor négylyukú Hofherr-morzsolóval és gyári vaskocsira szerelt körfűrésszel. Brandt János, Gakovo. 13082

VÁROSI MOZI Csütörtök — vasárnap

Kettős műsor! Két sláger!

Saxofon Suzi

Tragikomikus szerelmi játék. — Főszereplő: ANNY ANDRA — STAR-FILM

A pusztaporos torony ostroma

Mexikói történet. — Főszereplő: TOM MIX

Magánjáró nyersolajmotor magános vagy 54 collos cséplővel és 25 centiméter furatú fagenerátoros motor jutányosan eladó. Üzemben megtekinthető Gábor Gergey, Senta. 12933

Fehér félbáló szoba, szelennel, egy antik szalngarnitúra azonnal eladó. Cím a kiadóban. 13065

Szokház lakásokkal, kisebb házak telekkel, villa Palicson 2 láncc földdel eladó. Földes ruhaüzlet. 13140

KÜLÖNFÉLE

Megvettem Nagy Szilveszter régi kereskedését, akinek követelése van, huszadikáig jelenkezzék. Kőrösi Imre, Bácsko Petrovszélé. 13142

Eladó használt garnitúra, mely áll 8 HP Nickolson gőzmagánjáróból és 54"-os Első Magyar cséplőszekrényből. Érdeklődni lehet Knézy P. gépkereskedőnél Somborban. 12965

A központban szép nagy különbejáratu butorozott szoba 1-2 személy részére kiadó. Knjaza Mihajla (Virág utca) 7. 13138

Föld ingyen elhordható, kert töltésének is használható. Gimnáziummal szemben. 13046

Butorozott szoba ellátással, vagy anélkül is fiatalember részére azonnalra kiadó. — Özv. Grünne, Stipe Grgića 15.

Kiadó Somborban Apatini ut 14. sz. alatt üzlethelyiség és lakás. Ugyanott férfiszabó üzlet- és műhelyberendezés, azonkívül prima angol szövetek kedvező áron eladók. 12817

Bérbérlő St. Kanjizán, a város legforgalmasabb helyén 39 éve fennálló, jóforgalmu fűszer- és vegyeskereskedés lakással. Özv. Szilágyi Antalné, St. Kanjiza. 12853

Föld ingyen elhordható, kert töltésének is használható. Gimnáziummal szemben. 13046

Kölcsonknyvtár egy óra 20 dinár legújabb könyvdonságokkal Heumann könyvkereskedőnél. 12601

Szobakonyhás lakást, esetleg egy nagyobb szobát V. körben keres fiatal házaspár. Cím a kiadóban. 13044

Ingeny kap 1 próbadoz eredeti Daruvary krém, ha portóra beküld bélyegben 2 dinárt. A Daruvary krém ezideig a legjobban bevált szer arcisztálatások, szeplők, májfoltok ellen. Kapható szaküzletekben. — Készíti Blum gyógyszerár, Subotica, fopostával szemben. 11857

MEGJELENT A KIVÁLASZTOTTAK

1 GERHART HAUPTMANN: A DÉMON. Egy zseniális szobrász és egy megbabonázó szépségű artisztalány regénye, mely szerelem végzetes hatalmát hirdeti. 2 KESSEL: RONGYOS HERCEGEK. A cári Oroszország száműzött arisztokráciájának élete Páris forgatagában, a luxushotelek és büntanyák között.

SZENZACIO A KIVÁLASZTOTTAK

Sorra jönnek a legnagyobb élő írók legújabb regényei: Wassermann, Gide, Werfel, Conrad, Schnitzler, Mauriac, Walpole, Wells, Meyrink, Knut Hamsun. Havonta két kötet.

NEMSORAKA LEJÁR A KIVÁLASZTOTTAK

Ha az alatti szelvényt azonnal beküldi, a következő kedvezményekben részesül: 1. Teljesen ingyen, ajándéku kapja a 2. sorozat tizenötödik kötetét, az 1929. évi Mikszáth Kálmán-pályázat díjnyertes regényét.

A könyv ára 19 dinár helyett 12 dinár. A kötet ára 16 dinár helyett 12 dinár. A köteteket minden hó elején személyesen veszem át és fizetem ki Önöknek.

SIEMEN MEGRENDELNI A KIVÁLASZTOTTAK

MEGRENDELŐ LAP BACSMEGYEI NAPLÓ Szubotica

Ezennel megrendelem A KIVÁLASZTOTTAK című regénysorozatot 15 kötetben. Havonta 2 kötetet veszek át és az első 14 kötet átvétele után az utolsó kötetet ingyen kapom.

A névkívánt mőlozat tőrlendő FÜZVE 19 dinár kedvezményes árban — KÖTVE 23 dinár kedvezményes árban. A két könyv árát minden hó elején előre beküldöm. Minden elcséjez tenek két kötetet utánvéttel küldöm. A köteteket minden hó elején személyesen veszem át és fizetem ki Önöknek.

Név:..... Foglalkozás:..... Pontos cím:.....

Poroszszen- és kocsz-szükségletét fedezze már mos! I-a aprított bükk- és vegyes fa, kemény hulladék a legjutányosabb árban Vujkovic J. és Társa

A szerkesztésért felelős dr. FENYVES FERENC. Nyomatott a kiadótu lajdonos Minerva r.-t.-nál. Felelős kiadó: FENYVES LAJOS Szubotica. Telefons: 69-6